

**T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Harun DİŞLİTAŞ

**AMATÖR FUTBOL LİGİ OYUNCULARININ, FARKLI DEĞİŞKENLERE
GÖRE SPORTİF ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

**TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Bekir Barış CİHAN**

YOZGAT - 2019

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

İmza
Harun DİŞLİTAŞ

**YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
YÖNERGE UYGUNLUK SAYFASI**

T.C.

**YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

“Amatör Futbol Ligi Oyuncularının, Farklı Değişkenlere Göre Sportif Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi” adlı Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi 'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Harun DİŞLİTAŞ

İmza

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Bekir BARIŞ CİHAN

İmza

Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ

Ana Bilim Dalı Başkanı

İmza

	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ TEZ ONAY FORMU
---	---

T.C.

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Enstitümüzün Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 90110316002 numaralı öğrencisi Harun DİŞLİTAŞ'ın hazırladığı "Amatör Futbol Ligi Oyuncularının, Farklı Değişkenlere Göre Sportif Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 12/06/2019 tarihinde (saat: 17:00) yapılmış, tezin onayına oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Başkan : Dr.Öğr.Üyesi Levent VAR

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Bekir BARIŞ CİHAN
(Danışman)

Jüri Üyesi : Dr.Öğr.Üyesi Oktay ÇOBAN

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof.Dr.Yalçın ARAL
 Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

KYT-FRM-110/00

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

AMATÖR FUTBOL LİGİ OYUNCULARININ, FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE SPORTİF ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Harun DİŞLİTAŞ

Bu araştırmanın amacı amatör futbol liglerinde küçük futbolcu oynatmanın, oyuncu üzerindeki sportif öz yeterlilik düzeylerine etkisinin incelenmesidir. Araştırma 2018-2019 sezonu amatör futbol liglerindeki oyunculara yönelik olup toplam 320 futbolcuya uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Vealey (1986) tarafından geliştirilen Yıldırım (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan “Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği” (SSKGÖ) ile araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Verilerin analizinde öncelikle tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Veriler, ilk olarak normallik testleri ile sınanmıştır. Bu kapsamda yapılan normallik testi (çarpıklık-basıklık) verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermiştir. Bu nedenle de parametrik testler uygulanmıştır. Çalışmanın güvenilirliği açısından Cronbach’s Alpha testine tabi olmuş, çalışmada ayrıca bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi testi, sıklık analizi ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre; konuyla ilgili araştırmalar dikkate alındığında, öz yeterlilik üzerine yapılmış çalışmaların olduğu ancak amatör futbolcu ve genç oyuncular ile ilgili yapılmış araştırmanın olmadığı görülmektedir. Bu sebepten bu çalışmanın hem alanda eksik olan boşluğu doldurması hem de yeni çalışmalara kaynak oluşturması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Amatör, Öz yeterlilik

ABSTRACT

Master's Thesis

INVESTIGATION OF SPORTING SELF-EFFICACY LEVELS OF AMATEUR FOOTBALL LEAGUE PLAYERS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

Harun DIŞLİTAŞ

The aim of this study is to investigate the effect of playing small football player in amateur football leagues on sportive self-efficacy levels. The research is aimed at players amateur football leagues in the 2018-2019 season and applied to 320 players in total. In the study, "Continuous Sportive Self-Confidence Scale (SSKGÖ) developed by Vealey (1986) Yıldırım (2009) and" Personal Information Form tarafından developed by the researcher. The data obtained were analyzed through the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS).

In the analysis of the data, descriptive statistics were examined first. The data were first tested with normality tests. In this context, the normality test (skewness-kurtosis) showed that the data had a normal distribution. For this reason, parametric tests were applied. For the reliability of the study, Cronbach's Alpha test was used besides independent sample t-test, one-way analysis of variance test, frequency analysis and chi-square test were used.

According to the results of the research; when the related researches are taken into consideration, it is seen that there are studies on self-efficacy, but there is no research about amateur footballers and young players. For this reason, this study is thought to be important both in terms of filling the gap that is missing in the field and creating a source for new studies.

Key Words: Football, Amateur, Self-efficacy

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI.....	ii
TEZ ONAY SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
ÖNSÖZ	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4 Araştırmanın Varsayımları	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Tanımlar	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Spor	5
2.2. Futbol.....	6
2.3. Türkiye de Futbolun Tarihi Gelişimi	10
2.4. Dünyada Futbolun Tarihi Gelişimi.....	11
2.5. Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluşu (TFF)	13
2.6. UEFA Tarihçesi	14
2.7. FIFA Tarihçesi.....	15
2.8. Türk Futbolundaki Lig Sistemi.....	18
2.9. Amatör ve Profesyonel Spor Ayırımı	20
2.9.1. Sporda amatör anlayışı	20
2.9.2. Sporda profesyonellik anlayışı	22
2.10. 2018 - 2019 Sezonu Amatör Futbol Liglerinde Uygulanacak Esaslar	22
2.10.1. Yerel liglerin kategorileri ile ilgili esaslar	22

2.10.2. Amatör takımlarda futbolcu yaşı uygunluğu.....	24
2.10.3. Amatör liglerde müsabaka ve disiplin uygulamaları ile ilgili esaslar.....	25
2.11. Öz Yeterlilik.....	31
2.11.1. Öz yeterlilik süreçleri	34
2.11.2. Bilişsel süreç	34
2.11.3. Motivasyonel süreç	35
2.11.4. Duyuşsal süreç	36
2.11.5. Duyuşsal süreç	36
2.12. Öz Yeterlilik.....	42
2.12.1. Öz yeterlik ile ilgili kuramlar	42
2.12.2. Sportif kendine güven	43
2.12.3. Sürekli sportif kendine güven.....	44
2.12.4. Sportif öz-yeterlilik.....	45
2.12.5. Sportif kendine güven modelleri	46
2.12.6. Sporda öz yeterliliğe ilişkin yapılan çalışmalar	46
3. MATERYAL ve METOT	48
3.1. Araştırma Grubu.....	48
3.2. Veri Toplama Aracı.....	48
3.3. Veri Toplanması ve Veri Toplama Araçları	48
3.4. Verilerin Analizi	49
4. BULGULAR ve TARTIŞMA	50
4.1. Bulgular	50
5. SONUÇ	59
6. KAYNAKLAR.....	64
7. EKLER	69
EK 1. Kişisel Bilgi Formu	69
EK 2. Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği	70
8. ÖZGEÇMİŞ	71

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Sporcular ile ilgili demografik bilgiler	50
Tablo 2. Ölçek puan dağılımı	53
Tablo 3. Sporcuların eğitim düzeyi değişkeni	53
Tablo 4. Sporcuların baba eğitim düzeyi değişkeni	54
Tablo 5. Sporcuların anne eğitim düzeyi değişkeni	54
Tablo 7. Milli takımda yer alma değişkeni	55
Tablo 8. Ailede lisanslı sporcunun olup olmadığı değişkeni	56
Tablo 9. Sporculuğun sürdürüldüğü lig değişkeni	56
Tablo 10. Yıllık tahmini kazanç değişkeni	57
Tablo 11. Kardeş sayısı değişkeni	57
Tablo 12. Konaklama durum değişkeni	58

KISALTMALAR DİZİNİ

BAL	: Bölgesel Amatör Lig
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
FİFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
n	: Veri Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
s.	: Sayfa
sd	: Serbestlik Derecesi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Vb.	: Ve benzeri

ÖNSÖZ

“Amatör Futbol Ligi Oyuncularının Sportif Öz Yeterlilik Düzeylerinin Farklı Değişkenler Üzerine Etkilerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezimi hazırlamamda yardımlarını esirgemeyen, bana yol gösteren, çalışmalarına büyük katkı sağlayan, bana ışık olan, her zaman örnek aldığım, değerli hocam ve danışmanım; Dr. Öğr. Üyesi Bekir Barış CİHAN’a, istatistiklerimin hesaplanmasında yardımcı olan Araş. Gör. Dr. Çağdaş CAZ’a, beni bugünlere taşıyan ve üzerimde emeği olan tüm hocalarıma, çalışmalarım sırasında her zaman yanımda olan bana destek veren canım aileme beni yalnız bırakmayan arkadaşlarıma, çalışmama katılan sporculara sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Harun DİŞLİTAŞ
Haziran, 2019

1. GİRİŞ

Bu bölümde tez konusu olarak ele alınan probleme, araştırmanın amacına, önemine ve tezde geçen terimlerin hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

1.1. Problemin Durumu

Spor kavramı bireylerin zihinsel, duygusal, fiziksel ve toplumsal açısında faydalı olduğu ve katkıda bulunacağı fikri literatür taramalarına baktığımızda oldukça uzun bir maziye sahiptir ve çok yaygın bir görüştür. Spora yönelen insanların kendilerini iyi hissetme, fiziki açıdan hoş görünme ve bu durumdan hoşnut olma algısı içerisinde oldukları bilinmektedir. Spor, kişilerin hem ruhsal gelişimini sağlar hem de ruhsal gelişimini sağlarken kendine güven duygusu oluşturur. Ayrıca spor insanların psikolojik yönden hayata hazırlanmasını sağlayan en etkili faaliyet biçimidir. Spor bu yönüyle insanların psiko-sosyal toplumsal ve bireysel olarak denge kurmasına katkı sağlar.

Spor, beden eğitimi faaliyetlerini alt dallara ayırarak çeşitli branşlarda somutlaştırılmış, maksimum düzeyde yapıldığında estetik, fizyolojik, psikolojik ve teknik özellikleri gerekli kılan müsabakalara dayalı ve birtakım kurallar çerçevesinde yapılan etkinliktir (Kale, 2003). Günümüzde spor denilince akla ilk gelen spor dalı olan futbol, on birer kişilik iki takım arasında, daire şeklinde özel bir topa (meşin) eller değmeden, vücudun farklı yerleriyle vurarak, rakip takımın kalesine gol atılması fikrine dayalı bir oyundur. Her bir takım sahada farklı noktalarda duran ve farklı görevler üstlenen oyunculardan oluşur (Hurley, 2011). Oyuncu, oyun içerisinde sürekli dengeli olarak, pozisyonlarda dengesini kaybetmeyi, oyunun muhtelif bölümlerinde, değişik konumlarda kafa ve vücudunun diğer kısımlarını nerede, nasıl ve ne şekilde kullanması gerektiğini bilmek zorundadır (Akgün, 1994).

Öz yeterlilik, kişilerin, talep edilen zor görevler ve kendi uygulamaları üzerinde kontrol tesis edebilme kapasitelerine duydukları inançlarıdır (Luszczynska ve ark., 2005). Bu kapsamda, öz yeterlilik açısından, kişinin sahip olduğu becerilerin sayısının bir önemi yoktur. Kişinin sahip olduğu bu beceriler ile neler yapabileceğine ilişkin inancının ne olduğu, daha önemlidir (Bandura, 1997).

Öz yeterlilik konusundaki inançlar, kişinin gerçekte sahip olduğu kapasite ya da becerileri yansıtmaz, belirli koşullar altındaki kapasitesi ile ilgili inançlarını ifade eder (Evers ve ark., 2002).

Burada vurgulanması gereken bir diğer konu, kişilerin gerçekte sahip oldukları beceriler ile öz yeterlilik inancı arasındaki ilişkinin farklılıklar gösterebileceğidir. Başka bir deyişle, bir kişi herhangi bir işi yapabilecek beceriye gerçekte sahip olmasına rağmen, bu konudaki öz yeterlilik inancı düşük düzeyde olabilir. Bu durumda birey bu inancın bir sonucu olarak ya başarısız olacak ya da ilgili eylemi hiç gerçekleştirmeyecektir (Özerkan, 2007).

Ülkemizde profesyonel olarak kabul edilen yalnız futbol branşı olmasına rağmen, özellikle son yıllarda çeşitli branşlarda, amatörlüğünün, gizli veya yarı profesyonelliğe dönüştüğü görülmektedir. Konuya bu açıdan bakıldığı amatör ve profesyonel net bir ayırım yapılmamakta, ancak aradaki anlaşmalar ve kontratlara göre bu ayırım değerlendirilmektedir (Günay ve Yüce, 2008). Amatör futbolunu hiçbir maddi karşılık beklemeden amacın eğlence olduğu sportif etkinlikler şeklinde değerlendirildiği söylenebilir. Bu bilgiler ışığında son yıllarda Türkiye Futbol Federasyonu tarafından uygulanan amatör lig organizasyonlarının oyuncuların özyeterlilik düzeyleri üzerinde nasıl bir etki yaptığı önemli hale geldiği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, amatör futbol ligi oyuncularının sportif öz yeterlilik düzeylerinin farklı değişkenler üzerine etkilerinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yaş değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?
2. Eğitim değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?
3. Milli sporcu değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?
4. Sporcu yaş değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?
5. Ekonomik durum değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?
6. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte

midir?

7. Babanın eğitim düzeyi değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?

8. İkamet ettiği yer değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?

9. Ailede spor yapma değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?

10. Oynadığı lig değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?

11. Kardeş sayısı değişkenine göre öz-yeterlilik düzeyleri değişmekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Futbol sadece bir oyun değil, profesyonel bir spor, dikkatli bir inceleme ve yarı bilimsel bir araştırma konusu, heyecan verici bir gösteri, toplum bilimsel yanları Avrupa ile Dünyanın öbür ülkelerinde, son yıllarda da Amerika'da olağanüstü boyutlara ulaşan ticari bir etkinliktir. Bununla birlikte bireylere sosyal ve toplumsal açıdan da faydalı olduğu literatür taramalarına baktığımızda karşımıza çıkmaktadır. Toplum gelecekte oluşturacak genç sporculara bu noktada doğru zamanda görev ve sorumluluk verilmesi söylenebilir. Bireydeki başarı beklentisi bir yandan bireyin seçeceği davranışı ve bu davranışın yoğunluğunu; diğer yandan da bireyin, bir engelle karşılaştığında, bu engeli aşabilmek için vereceği mücadeleyi etkiler.

Sportif öz-yeterlilik ülkemizde ve dünya kültüründeki köklerinin çok eski zamanlara kadar uzanmadığı ayrıca yeteri kadar araştırma yapılmadığına dikkat çekilmiştir. Yapılan bu araştırmanın ve sonuçlarının alan yazınına önemli katkıların olacağı düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan bireylerin, kendini doğru ifade ettiği, ölçme araçlarını yanıtlarken içten ve dürüst bir şekilde yanıtladığı ve alınan yanıtların geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

2. Araştırmanın gerçekleştirildiği çalışma grubunun, sonuçların genellemek istendiği evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmada veri kaynağı olarak, makaleler, süreli yayınlar, kitaplar, veri tabanları ve kaynak kişilerden faydalanılmıştır.

2. Araştırmada amatör olarak mücadele veren sporcuların sportif özyeterlilik düzeylerine etkisi ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Spor: Spor, bireylerin zihinsel, duygusal, fiziksel ve toplumsal alanda sosyallik ve gelişim sağlayan sosyal faaliyet alanıdır.

Futbol: İngilizce olarak ‘football’, Almanca olarak da ‘fussball’ diye yazılan ayak ve top kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Eller ve kollar dışında vücudun hemen her bölgesinin kullanılmasına rağmen genelde ayak ile oynanmaktadır.

Amatör: Maddi ve buna benzer bir amaç gütmeyen, spor programlarına aktif olarak katılmayı ifade eder.

Profesyonel: Amatörün karşıtı olarak para karşılığında spor yapan kişi olarak tanımlanmaktadır.

Özyeterlilik: Bireyin kendisine verilen işi organize edebilme ve başarabilme yeteneğı ile ilgili yargıları olarak tanımlanmıştır.

Sportif kendine güven: Kendine güveni bireyin istenilen davranışı başarılı bir şekilde tamamlayacağına olan inancı olarak ifade etmektedirler. Sportif kendine güven bireyin istedik bir davranışı gerçekleştirebileceğine olan inancıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor

Spor, sözcüğünün kökeni, Latince den gelmektedir (desportare ve isportus=eğlenmek, hoşça vakit geçirmek, geçinmek, oyalanmak). XI. yy. da Fransızcadan İngilizceye geçmiştir. İngilizcede sport=eğlendirme, zaman öldürme, oyalanma ve hobi biçiminde yer almıştır (Voigt, 1998).

Spor, bireysel spor ve takım sporu olarak ikiye ayrılır. Bireysel spor; tek başına yapılabilen veya genel olarak yarışmacıları tek tek karşı karşıya getiren sporlardır. Bunlara ferdi sporlarda denilebilir. Takım sporu ise; takım oluşturularak yapılan sporların genel adıdır (Kurtiç, 2006).

Karşı tarafa üstün gelmek ve güç sahibi olmak gibi, insanın bilinçaltı duygularını doyurmayı amaç edinen, belirli kurallar çerçevesinde yapılan, sosyalleştirici, bütünleştirici ve rekabete dayanan ruhi, fiziki ve zihni faaliyetler bütünüdür (Şahin, 2002).

Spor, bireylerin zihinsel, duygusal, fiziksel ve toplumsal alanda sosyallik ve gelişim sağlayan sosyal faaliyet alanıdır. Spora yönelen insanların en önemli gerekçelerinden birisi hoş görünme, fiziki açıdan hoş görünme ve bu durumdan hoşnut olma algısı içerisinde bulunmaktır. Spor, kişilerin hem ruhsal gelişimini sağlar hem de ruhsal gelişimini sağlarken kendine güven duygusu oluşturur Ayrıca spor insanların psikolojik yönden hayata hazırlanmasını sağlayan en etkili faaliyet biçimidir. Spor bu yönüyle insanların psiko-sosyal toplumsal ve bireysel olarak denge kurmasına katkı sağlar.

Tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan genelinde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici ve eğlendirici uğraştır. Spor, ferdin doğal çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zaman olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Kılıçgil, 1985). Spor, beden eğitimi faaliyetlerini alt dallara ayırarak çeşitli branşlarda somutlaştırılmış, maksimum düzeyde

yapıldığında estetik, fizyolojik, psikolojik ve teknik özellikleri gerekli kılan müsabakalara dayalı ve birtakım kurallar çerçevesinde yapılan etkinliktir (Kale, 2003).

Spor; çocukluk yıllarında bir oyun biçiminde ortaya çıkar ve bir enerji birikiminin ortaya çıkmasında aile ortamı dışında bazı ilişkilerin ortaya çıkmasına neden olur. Aile ortamına ya da toplumsal ortama uyum sağlayamayan gençler spora yönelindikleri zaman psikolojik boşalım nedeniyle rahatlamakta dengeli bir kişiliğe kavuşmaktadır. Sportif öğelerin tümünde dinlenmek, eğlenmek olduğu kadar aynı zamanda sosyal bir kaynaşma da vardır. Toplumla kaynaşma ve özdeşleşme konusunda spora önemli görevler düşer. Sporun sağladığı bedensel ve ruhsal anlamdaki doyum olanakları, serbest zamanları ve yaşam seviyeleri düzenli olarak artan sanayileşmiş ülkelerin özlemine duyduğu yeni bir yaşam şeklinin ayrılmaz parçasıdır (Kat, 2009).

Spor, bireyin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği yetenekleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, bireysel ya da toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya profesyonelce meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Amman, 2000).

Spor genel olarak, belirlenmiş bir dizi kurallara göre, bireysel veya takım halinde yapılan yarışmalar veya haz amacı güden sosyal etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Filiz, 2010).

Spor, tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerinin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlardır (Açıkada ve Ergen, 1990).

2.2. Futbol

Futbol, İngilizce olarak 'football', Almanca olarak da 'fussball' diye yazılan ayak ve top kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Eller ve kollar dışında vücudun hemen her bölgesinin kullanılmasına rağmen genelde ayak ile oynanmaktadır. Türk dil kurumu futbol kelime anlamı olarak 'ayak topu' olarak açıklamaktadır (Hacıyev, 2011).

Günümüzde spor denilince akla ilk gelen spor dalı olan futbol, on birer kişilik iki takım arasında, daire şeklinde özel bir topa (meşin) eller değmeden, vücudun farklı

yerleriyle vurarak, rakip takımın kalesine gol atılması fikrine dayalı bir oyundur. Her bir takım sahada farklı noktalarda duran ve farklı görevler üstlenen oyunculardan oluşur (Hurley, 2011).

Futbol; sürat, kuvvet, çeviklik, esneklik, elastikiyet, denge, kassal ve kardiorespiratuvar dayanıklılık, aerobik ve anaerobik eforların ardı ardına kullanıldığı, koordinasyon gibi faktörlerin performansa beraberce etki ettiği yüksek derecede koordine bir spor disiplini (Akgün, 1992)

Aerobik ve anaerobik eforların ardı ardına kullanıldığı futbol; sürat, kuvvet, çeviklik, esneklik, elastikiyet ile denge, kassal ve kardiorespiratuvar dayanıklılık, koordinasyon gibi faktörlerin performansa beraberce etki ettiği yüksek seviyede koordine bir spor disiplini (Akgün, 1992).

Futbol; on birer kişilik iki takım arasında, belli kurallara göre oynanan bir top oyununun yanı sıra, kurallarının basitliği, herhangi bir düzlükte ve sağlıklı her kişi tarafından oynanabilmesi, fazla malzeme gerektirmemesi, izleyici ve taraftar olarak da aktif olunabilmesi vb. nedenlerle Dünyanın en popüler sporu durumundadır. Bu nedenle bu basit oyunun popüleritesi inanılmayacak boyutlara ulaşmış, günümüzde Dünyanın her köşesinde, işçileri ve işverenleri olan dev bir endüstri haline gelmiştir. Futbolun büyümlü kaynaştırıcı lığı; geline yer, memleket ve köken farkını, gelir, meslek, inanç sistemi, deri rengi ve benzeri tüm ayırım unsurlarını silip atmıştır; yalnızlık, dışlanmışlık, yoksulluk, ezilmişlik gibi duyguların geçici bir süre olsa da unutulmasını sağlamaktadır (Acet, 2005).

Futbol, nereye gidilebileceği kestirilebilen ve kontrol edilebilen yuvarlak bir toplu, heyecan verici bir koşu, ölçülü bir top sürme, soluk kesici bir pas veya şut ve sonuçta da, estetik açıdan mükemmel bir kurtarış, ya da golle sonuçlanan, göze hoş gelen, oyun boyunca seyredenleri ve oyuna katılanları yeni pozisyonlara, yeni durum ve şartlara sürükleyen bir spor branşıdır. Bu dal, oyuncuların topu kontrol edebilmeleri için daha fazla çaba harcamalarını ve atletik yeteneklerini daha da çok geliştirmelerini gerektirmektedir. Oyuncu, oyun içerisinde sürekli dengeli olarak, pozisyonlarda dengesini kaybetmeyi, oyunun muhtelif bölümlerinde, değişik konumlarda kafa ve vücudunun diğer kısımlarını nerede, nasıl ve ne şekilde kullanması gerektiğini bilmek zorundadır (Akgün, 1994).

Futbol sadece bir oyun değil, profesyonel bir spor, dikkatli bir inceleme ve yarı bilimsel bir araştırma konusu, heyecan verici bir gösteri, toplum bilimsel yanları Avrupa ile Dünyanın öbür ülkelerinde, son yıllarda da Amerika'da olağanüstü boyutlara ulaşan ticari bir etkinliktir.

İnal; futbolun özelliklerini şu şekilde özetlemektedir;

- ✓ Futbol bir karşıtlar oyunudur.
- ✓ Atlama, sıçrama ve yön değiştirme gibi vücut dengesinin önem taşıdığı değişik hareketlerle oynanan bir oyundur.
- ✓ Oluşan sürpriz pozisyonlara uyum göstererek doğru tercihlere ihtiyaç duyulan, anında doğru karar vermeyi gerektiren bir oyundur.
- ✓ Oyun boyunca harcanacak enerjinin dengeli bir şekilde oyun zamanına dağıtılmasının önem taşıdığı bir oyundur.
- ✓ Topla yapılan hareketler kadar, topsuz hareketlerinde gol yememek amacıyla yapılmasının gerektiği bir oyundur.
- ✓ Oyun alanında rakibe sayıca üstünlük sağlanmasının gerektiği bir oyundur.
- ✓ Oynayanların oyun alanı içinde yaptıkları ya da yapmadıkları ile ilgili olarak, seyredenlerin de sayısız alternatifler geliştirebildiği bir oyundur.
- ✓ Oyun içerisinde yer alan aynı takıma mensup sporcuların müşterek amaçlar doğrultusunda ortak davranışlar sergilemek zorunda olduğu bir oyundur.
- ✓ Her oyuncunun zihni yeteneklerini sürpriz kullanarak hareketlilik, denge ve elastikiyet gibi sahip oldukları kişisel özelliklerini, gelişen sürpriz pozisyonlara uydurması gereken bir oyundur (İnal, 1996).

Futbol 11'er kişilik 2 takımla kendine özgü kurallarla oynanır. Bu sporda amaç el kol kullanmaksızın, ayakla oynayarak rakip kaleye topu sokmaktır. Gerektiğinde kafa ile ya da kurallara uygun olarak bedeninin herhangi bir yerinle topa vurabilir. futbol da her iki takımın da birer kaleci ve birer kalecileri vardır. Futbol karşılaşmalarında her takım genel olarak kendi simgesi olan renklerde forma giyerek sahaya çıkar. El topu tutma hakkına sahip kalecilerin ise öbür oyunculardan ayırt edilmesi için farklı giyinmeleri gerekir. Teknik, zorlayıcı müsabaka şartları altında topa sahip olmak, sahip

olunan topu koruyabilmek ve en doğru şekilde kullanabilmek için sayısız hareket ustalığı gerektiren davranışlara hazır oluş olarak tanımlanabilir (Küçük ve Acet 2009).

Her spor dalının kendine has ve beceri gerektiren bir özel yapısı vardır. Futbol; temelde aerobik dayanıklılık özelliği içeren, belirsiz aralıklarda ve zaman zaman çok şiddetli olabilen anaerobik güç gerektiren, çeşitli yönlere sprintler, ani dönüşler, tekrarlayan zıplamalar, ikili mücadeleler ve topa vurma gibi hareketlerin yapıldığı bir spor dalıdır. Bu tip eforlar daha çok alt ekstremiten nöromusküler yapısına ve ortaya çıkardığı kuvvete bağlıdır. Kuadriseps kası topa vurma ve zıplamada önemli rol oynarken, hamstring kası koşu hareketlerinin kontrolünü sağlar (Taka, 2012).

Diğer tüm spor dallarında olduğu gibi futbol da önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde oynanmaktadır. Futbol sporunun sahip olduğu kurallar şunlardır.

- ✓ Top
- ✓ Futbol oyununun icra edildiği oyun alanı (futbol sahaları)
- ✓ Takım oyuncularının sayısı
- ✓ Sporcuların formaları ve diğer araçları
- ✓ Hakem
- ✓ Yardımcı hakemler
- ✓ Karşılaşma süresi
- ✓ Oyunun başlaması, devre arası ve tekrar başlaması
- ✓ Topun oyun alanında ve oyun alanı dışında olması
- ✓ Gol atma yöntemi
- ✓ Ofsayt
- ✓ Faul
- ✓ Serbest vuruş
- ✓ Penaltı vuruşu
- ✓ Taç atışı
- ✓ Kale vuruşu
- ✓ Köşe vuruşu

(Türkiye Futbol Federasyonu 2017)

Türkiye Futbol Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, “Futbol Oyun Kuralları”,
<http://www.tff.org/Resources/TFF/Images/000002012/TFF/MHK/egitim/futboloyun->

kurallari - 2011-12.pdf. (Erişim Tarihi: 01.06.2018).

2.3. Türkiye de Futbolun Tarihi Gelişimi

Ülkemizde futbolun ilk olarak 19. yüzyılın son çeyreğinde oynanmaya başladığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde Selanik'te yakılan ilk ateş, zamanla Bornova çayırlarına kadar yayılmıştır.

İlk futbol kulübü ise yine İzmir'de İngilizler tarafından kurulmuştur. Daha sonra ise İstanbul'a bulaşan bu güzel salgın, Kadıköy ve Moda çayırlarını etkisine almasıyla beraber neredeyse tüm kentin ilgisini çekmeyi başarmıştır.1897 yılında İzmir'den gelen karmanın İstanbul karmasıyla karşılaşması, Türk topraklarındaki ilk futbol maçı olarak tarihe not düşülmüştür.

İlk Türk futbol takımı ise Fuad Hüsnü Bey ile Reşat Danyal Bey tarafından devrin hafiyelerinden kaçabilmek adına İngilizce isimle kurulan 'Black Stocking' olmuştur. Bu takımın Rumlarla Papazın çayırlarında 1901'de oynadığı maçı ise bir Türk takımının ilk futbol maçı olarak kayıtlara geçmiştir.

Genelde İstanbul'da yaşayan İngilizlerin başı çektiği, ayrıca Rumların da katılımıyla genişleyen futbol sevgisi, arka arkaya futbol kulüplerinin kurulması sonucunu doğurmuştur.

İngilizlerin ve Rumların ortaklaşa kurduğu Kadıköy Futbol Kulübü bu anlamda İstanbul'un ilk kulübüdür. Fakat çıkan anlaşmazlıklar neticesinde İngilizler Moda Futbol Kulübü'nü kurmuş, ardından Kadıköylü Rumlar, Elpis ve Imogene kulüplerini kurarak İngilizleri takip etmiştir. Bunun ardından aynı takımların katılımıyla 1903 yılında İstanbul Futbol Ligi kurulmuştur. İstanbul'da bir futbol liginin kurulması, bu coğrafyada futbolun daha da yaygınlaşacağının ilk işareti olmuştur. Türk gençlerinin de bu yeni kurulan takımlara olan ilgisi, zamanla 'Biz niye bir futbol takımı kurmuyoruz' fikrine dönüşünce ilk resmi futbol takımımız da ortaya çıkmıştır. 1905'te Mekteb-i Sultani'nin 10. sınıf öğrencileri, arkadaşları Ali Sami Yen'in önderliğinde Galatasaray'ı kurmuştur. Galatasaray, 1905-1906 sezonunda İstanbul Ligi'ne katılmış, 1907-1908'de ise kazandığı ilk şampiyonlukla Türk futbol tarihi için bambaşka bir başlangıcı müjdelemiştir. Ardından Fenerbahçe ve Beşiktaş onları takip edince Türk futbolu yeni bir boyuta doğru ilerlemeye başlamıştır.

Türkiye'de futbolun tam olarak yeşermeye başladığı periyot 1908-1923 yılları arasındadır. II. Meşrutiyet sonrası esen özgürlük havasında yeni takımlar kurulmuş, bu arada Türk takımları da varlıklarını ciddi bir şekilde teyit ettirmiştir. İstanbul'un ardından İzmir, Ankara, Eskişehir, Bursa, Adana ve Trabzon şehirlerinde futbol büyük bir hızla yayılmaya başlamıştır. Pazar Ligi, Cuma Ligi, İstanbul Türk İdman Birliği Ligi ve İstanbul Şampiyonluğu Ligi bu dönemin önemli organizasyonları olmuştur. Daha sonrasında yaşanan savaşlarla beraber futbol, yaklaşık 11 yıllık bir sekteye uğramıştır.

Erken Cumhuriyet dönemi, Türkiye'de başka birçok alanda oldu gibi futbolda da ilk önemli hamlelerin atıldığı bir dönüşüm süreci olmuştur. Kazanılan zaferin getirdiği rüzgârla yeni bir ulusun temelleri atılırken, modernleşme ve dünyanın ileri medeniyetleri seviyesine erişme emeli bu yeni ulusun ilk hedefidir. Bilim, sanat ve spor olmak üzere her alanda yeni bir yapılanma ve oluşum söz konusudur. Erişim adresi: <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>

2.4. Dünyada Futbolun Tarihi Gelişimi

Günümüzde büyük kitlelerin ilgilerinin odak noktası olan futbol oyuncunun, ilk olarak ne zaman ve nerede oynandığı bilinmemektedir. Zamanımıza kadar ulaşan bazı tarihi buluntulardan çıkartılan sonuçlara göre, ayakla oynanan top oyunlarının Sümerlere kadar uzandığı görülmektedir. (Morpa Spor Ansiklopedisi s. 108, 109, 121.)

İnsanların tarih içerisinde yuvarlak olan cisimlerle oynamaktan zevk aldıkları ve bu cisimlere ayakları ile vurma eylemini içgüdüsel olarak gerçekleştirdikleri, ilk çağlardan kalan mağara duvarlardaki ilkel resimlerden anlaşılmaktadır. M.Ö. 2500 yıllarında, Çin İmparatoru Huang-Ti'nin askerlerine, yere çakılmış iki direk arasından bir topun geçirilmesi esasına dayanan oyun ile çeviklik idmanı yaptırdığından, Çinli yazar Huan'ın "La Tartaria" adlı eserinde Orta Asya Türklerinin bugünün futboluna benzer bir oyunu tapınakların avlularında kızılı erkekli oynandığından, Çinli yazar Song Wen'e göre, gene Türklerin Orta Asya' da bulunan ve Kıvışka denilen yerde üç gün üç gece süren şenliklerini seyrederken top oyunları oynadıklarından, Yunan şairi Homerus'un M.Ö. 100 yıllarında yazdığı "ODİSE" isimli eserlerinde günümüz futbolunu andıran bir oyun Sparta'da askerlerin belirli kurallarla oynadıklarından ve adının da Episkyres olduğundan bahsedilmektedir. Bir başka iddia ise İ.Ö. Roma'da askerlerin Haspastum isimli ve topu anlamına gelen bir top oyununu ayakla oynadıkları

şeklindedir. Tüm bu bilgilere rağmen futbolun tarih içerisinde ilk olarak ne zaman ve nerede oynandığı hakkında net bir fikre sahip olmak oldukça zordur. Yakın tarihimiz içinde Dünya'nın en büyük sömürge imparatorluğunu kurmuş olan İngilizlerin, futbol benzeri oyunlar görmeleri ve benimsemeleri yanında, gittikleri her yerde de beğendikleri bu oyunu oynamaları, futbol oyununun Dünya'ya yayılmasında büyük rol oynadığı iddia edilmektedir (İnal,2004).

Kaynağı ne olursa olsun, İngiltere'de futbol 12.yy'dan itibaren oynanmış, halk ve soylular tarafından çok sevilmiştir. Ancak zamanla kasabalar, köyler arasında büyük bir rekabete dönüşen futbol, kamu düzenini bozmaya başlayınca 13 Nisan 1314 tarihinde kral ikinci Edward'ın buyruğuyla bütün ülkede yasaklanmıştır. Böylece futbol oyunu kötülenmiş, futbol oyuncuları da aşağılanmıştır. Tüm bu kısıtlamalar, İngilizlerin futbola olan sevgisini ortadan kaldıramamıştır. İtalya'ya sığınmış olan Kral 2. Charles taraftarları olan soyluları, İngiltere'ye döndükten sonra İtalya'da gördükleri "Giyoca Del Calcio" yu yaymaya çalışmalarının da bunda rolü olmuştur. İtalyan futbolu olan "Giyoca Del Calcio" belirli kuralları olan ve günümüz futbolunu andıran bir oyundur. Tıpkı eski Türkler de tepmek, tekmelemek anlamını taşıyan "tepük" gibi "calcio" sözcüğünde İtalyanca da tepmek, tekmelemek anlamını taşımaktadır. (Morpa Spor Ansiklopedisi, S. 108, 109, 121.)

16.yy.'da İtalya'da Floransa ve Sienada umumi meydanlarda yılda en az bir kere Calcio adı altında futbol benzeri bir oyunun 27 kişilik takımlar halinde oynandığını ifade etmektedirler. Hatta oyunun oynanması sırasında da bu oyunculardan 15 tanesini akıncı oyuncu, 5 tanesini akıncılara destek oyuncu, 4 tanesinin müdafaa oyuncusu ve 3 oyuncunun da müdafaalarında gerisinde son müdafaa olarak oynadıklarından bahsedilmektedir. 17.yy.'da ise İngiltere'de bizzat hükümdarların bu oyunu teşvik ettikleri, buna bağlı olarak ta futbolun çok büyük bir gelişme gösterdiği 120*80 metrelik bir alan içinde, içi hava doldurulan hayvan sidik torbalarının dışının deriyle kaplanması sonunda elde edilen topun bir metre arayla dikilen iki direk arasında geçirilmesiyle sayı kazanma esasına dayanarak oynanan şeklini almıştır. 1841 yılında topun biçimi küre olarak kabul edilmiştir. 1848 yılında ise oyunun kuralları "cambridge kuralları" adı altında birleştirilmiş ve ülkede bir bütünlük sağlanmıştır. 1855 yılında İngiltere' de ilk futbol kulübü kurulmuştur (Sheffield). 1863 yılında İngiltere'de kurulmuş olup faaliyet gösteren kulübün yöneticileri bir araya gelerek İngiltere futbol birliğini kurmuşlardır.

Futbolun günümüzdeki şeklini alması ise, 1866 yılında İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda futbol federasyonları bir araya gelerek, futbolun oyun kurallarını düzenleyen bir birim olan İnternational Board adı altında ilk uluslararası futbol kuruluşunu gerçekleştirmeleriyle olmuştur. 1904 yılında, 7 ülkenin bir araya gelerek, Uluslararası Futbol Federasyonunu (Federation Enternationale de Football Assaciation (FIFA) kurmuşlardır.

Halen, FIFA Uluslararası müsabakaların organizasyonunda tam ve tek yetkili olarak dünya futbolunu yönetip, yönlendiren kuralların değiştirilmesi ve uygulanmasına karar veren, anlaşmazlıkların çözümünde başvuru alan ve karar yetkisine sahip tek kuruluş olarak görevini sürdürmektedir. Kuruluşun ilk başkanı Robert Gurein'dir (İnal, 2004).

2.5. Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluşu (TFF)

Türk sporunun ilk teşkilatı olan Türk İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasının ardından Yusuf Ziya Öniş başkanlığında ilk Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında Şehzadebaşı'ndaki Letafet Apartmanı salonunda yapılan toplantıda 'Futbol Heyet-i Müttehidesi' adıyla kurulmuştur. Ardından FIFA'ya başvurulmuş ve Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 26. üyesi olmuştur.

FIFA üyesi Türkiye, ilk milli maçını Cumhuriyetin ilanından üç gün önce oynar. 26 Ekim 1923 tarihinde İstanbul Taksim Stadı'nda Romanya'yla oynanan bu maç 2-2 sonuçlanmıştır. Ardından gelen dönemde Milli Takım'ı 1924 Paris Olimpiyatları'na hazırlaması için İskoçya'dan Billy Hunter getirtilmiştir. Hunter, Türk futbolculara çağdaş futbolu tanıtan ve sistemli bir şekilde çalıştıran ilk teknik adam olmuştur.

Yine 1924 Paris Olimpiyatları'nda Çekoslovakya'yla oynanan ve 5-2 kaybedilen maç, kayıtlara Milli Takım'ın yurtdışındaki ilk maçı olarak geçmiştir.

1936'ya kadar süren bu dönemde ilk Türkiye Şampiyonası Ankara'da yapılmış ve şampiyon Harbiye olmuştur. 1924'te FIFA'nın isteğiyle Sovyetler Birliği-Türkiye maçını Hamdi Emin Çap'ın yönetmesi ise bir Türk hakemin ilk kez bir milli maçta görev yapması anlamına gelir. İlk kez hakem ve antrenör kursu açılması da yine bu döneme rastlamış, ilk deplasmanlı lig kapsamındaki Milli Küme maçları da yine bu dönemde tertip edilmiştir.

1938 yılında Türk Spor Kurumu'nun kaldırılması ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün Türk sporuna hâkim olmasıyla beraber futbol da devlet yönetimine geçmiş olur. Erişim adresi: <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=294>.

2.6. UEFA Tarihçesi

UEFA ya da açılımla Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (İngilizce: Union of European Football Associations; Fransızca: Union des Associations Européennes de Football; Almanca: Vereinigung Europäischer Fußballverbände), Yalnızca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dâhil olmamak üzere, tüm Avrupa devletleri ve ek olarak Kıbrıs, İsrail, Kazakistan, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ve Rusya'yı da içine alan ve kendisine bağlı ülke federasyonlarından oluşan yarı federal bir spor kurumudur. Futbol, futsal ve plaj futbolunun Avrupa'daki yöneticisi ve denetleyicisi olan UEFA'nın resmî dilleri İngilizce, Almanca ve Fransızcadır. Merkezi ise İsviçre'nin Nyon kentindedir.

UEFA, FIFA'ya bağlı altı konfederasyon içerisindeki en büyük konfederasyondur. Ayrıca yine diğer konfederasyonlar içerisindeki en güçlü mali ve sportif altyapıya sahip olanıdır. Neredeyse dünyanın tüm en iyi oyuncuları İngiltere, İspanya, Almanya, İtalya ve Fransa başta olmak üzere, Avrupa liglerinde oynamaktadır. Yine dünyanın en güçlü ulusal takımları da çoğunlukla UEFA üyesi federasyonların millî takımlarıdır. 2010 FIFA Dünya Kupası'nda yer alan 32 millî takım yine UEFA üyesi idi. Ayrıca FIFA Dünya sıralamasında yer alan ilk 20 takımın 12'si de UEFA üyesidir. Bayanlar futbolunda ise dünya sıralamasının ilk 20 takımının arasında 13 UEFA üyesi millî takım bulunmaktadır. Ayrıca 2007 yılındaki FIFA Bayanlar Dünya Kupası'nı kazanan Almanya kadın millî futbol takımı da UEFA üyesidir.

UEFA, İtalya, Fransa ve Belçika futbol federasyonları arasındaki görüşmeler sonrasında İsviçre'nin Basel şehrinde 15 Haziran 1954 tarihinde kurulmuştur. Sonrasında ise merkezi sırasıyla Bern'e, oradan da 1959'da Paris'e taşınmıştır. Birliğin idari merkezi 1995 yılından bu yana ise İsviçre'nin Nyon kentinde bulunmaktadır. Henri Delaunay UEFA'nın ilk Genel Sekreteri, Ebbe Schwartz ise ilk başkanıdır. Başlangıçta 25 ulusal federasyondan oluşan UEFA, genişlemelerle birlikte şimdiki 54 üyeli hâlini almıştır. UEFA'ya bağlı takımlar uluslararası alanda şimdiye dek on kez FIFA Dünya Kupası, yirmi bir kez Kıtalararası Kupa ve üç kez de FIFA Kulüpler Dünya Kupası'nı

kazanmıştır. Bayan futbolunda ise üç kez FIFA Bayanlar Dünya Kupası ve bir kez de Altın Olimpiyat madalyası kazanılmıştır.

UEFA'nın kuralları ve aldığı kararlar Avrupa Komisyonu ile ters düşmemelidir. 1990'lı yıllarda televizyon hakları ve özellikle uluslararası transfer konuları Avrupa hukukuna uyumlu şekilde yeniden düzenlenmiştir. Günümüzde UEFA başkanlığını Sloven avukat Aleksander Čeferin yürütmektedir. En kıdemli asbaşkan ise Türkiye Futbol Federasyonu Onursal Başkanı Şenes Erzik'tir Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/UEFA>.

2.7. FIFA Tarihçesi

FIFA ya da açılımla Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Fransızca: Fédération Internationale de Football Association), futbol ve futsalın dünya çapındaki en üst düzey yönetim organıdır. 21 Mayıs 1904 yılında Paris'te kurulan organizasyonun merkezi İsviçre'nin Zürih kentindedir ve başkanlığını İsviçreli Gianni Infantino yürütmektedir. 211 ulusal futbol federasyonunun üyesi olduğu FIFA, çeşitli futbol turnuvalarını düzenlemesinin yanı sıra dünya futbolunu yöneten, kuralları uygulayan, değiştiren kuruluştur. Düzenlemekte olduğu en önemli turnuva ise 1930'dan bu yana gerçekleştirilen FIFA Dünya Kupası'dır. Bu kupa 2014'deki turnuva da dahil olmak üzere şimdiye dek yirmi kez düzenlenmiştir. FIFA tarihinde ise son yıllarda yaşanan yolsuzluk olayı ön plan çıkmaktadır. Bu yolsuzluk olayları sonucunda 8. FIFA Başkanı Sepp Blatter görevinden uzaklaştırılmış ve 8 yıl futboldan men cezası almıştır.

20. Yüzyılın başında, uluslararası alanda futbolu yönetecek bir yönetim organının eksikliği ortaya çıkmıştır. Bu eksikliği gidermek amacıyla 21 Mayıs 1904 tarihinde Paris'te FIFA kurulmuştur. Adı, Fransızca "Uluslararası Birlik Futbol Federasyonu" ("birlik futbolu" futbol için kullanılan bir başka addır) anlamına gelen "Fédération Internationale de Football Association" olan birliğin kısaltması da tüm dünyada yaygın olarak kullanılan "FIFA" olarak seçilmiştir. Kurucu üyeleri Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İspanya[1], İsveç ve İsviçre'dir. Ayrıca, aynı gün içerisinde Almanya da telgraf vasıtasıyla ile federasyona katıldığını ilan etmiştir.

FIFA'nın ilk başkanı Robert Guérin olmuştur. 1906'da ise üye ülkelerin oybirliği ile ikinci FIFA başkanı İngiltere Futbol Federasyonu başkanı Daniel Burley Woolfall

olmuştur. FIFA'nın kurucu üyeler dışında ilk üyeleri 1908'de üye olan Güney Afrika, 1912 yılında üyeliğe katılan Arjantin ve Şili, 1913 yılında birliğe kabul edilen Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri olmuştur. Güney Afrika'nın birliğe katılımı ile organizasyon ilk defa Avrupa dışına genişlemiş, Arjantin ve Şili'nin katılımıyla da Amerika kıtasına kadar yayılmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında birçok futbolcunun ölmesi veya sakatlanması organizasyonun geleceğini tehlikeye sokmuştur. Savaş sonrasında başkan Woolfall' un ölümünün ardından organizasyon bir süre vekâleten Hollandalı Carl Hirschmann tarafından yönetilmiştir. Ayrıca savaş sırasında düşman olan devletler birbirleriyle sportif anlamda da olsa bir araya gelmede isteksiz olmuşlardır. Bu durum Home Nations'ın üyelikten çekilmesine kadar varmıştır. Ancak daha sonra üyelikleri devam etmiştir. FIFA'nın tarihsel nitelikteki koleksiyonları İngiltere'de bulunan Ulusal Futbol Müzesi'nde bulunmaktadır.

Yapısı; Merkezi Zürih'te bulunan FIFA, İsviçre Kanunları çerçevesinde kurulmuş bir federasyondur. FIFA'nın en yüksek organı FIFA Kongresi, üye federasyonların temsilcilerinden oluşan bir kuruldur. Kongre, olağanüstü durumlar dışında 1998 yılından bu yana yılda bir kez toplanmaktadır. Kongre, FIFA'nın tüzüğünde değişiklik yapabilecek tek kuruldur. Kongrede FIFA Başkanı, FIFA Genel Sekreteri ve FIFA Yönetim Kurulu'nun üyeleri seçilir. FIFA Yönetim Kurulu, FIFA Kongresi'nin toplanma aralıkları sırasında ana karar organıdır. Yönetim kuruluna bağlı Finans Komitesi, Disiplin Kurulu, Hakemler Komitesi gibi birçok alt FIFA kurulu vardır.

Dünya çapında FIFA'ya bağlı birçok uluslararası futbol konfederasyonu bulunmaktadır. Ulusal futbol federasyonlarının oluşturduğu bu konfederasyonlar kıtalarına göre ayrılmaktadır. Konfederasyonlar da tıpkı FIFA gibi kendi tüzüklerine ve yönetim organlarına sahiptir, ayrıca uluslararası futbol turnuvaları düzenlemektedirler. Fakat yönetim yetkileri FIFA tüzüğünde belirtilen yetkilerle kısıtlanmıştır. Dünyada FIFA'ya bağlı altı kıta konfederasyonu bulunmaktadır. Bu konfederasyonlar şunlardır

- ✓ AFC - Asian Football Confederation-
- ✓ CAF - Confédération Africaine de Football
- ✓ CONCACAF -Confederation of North, Central American and

Caribbean Association Football

- ✓ CONMEBOL - Confederación Sudamericana de Fútbol
- ✓ OFC - Oceania Football Confederation
- ✓ UEFA - Union of European Football Associations

Toprakları başka bir kıtada bulunmasına karşın başka bir konfederasyona bağlı olan ülkeler vardır. Rusya, Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyeti, Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan gibi ülkeler topraklarının tamamı veya bir kısmı Asya'da bulunmasına karşın UEFA'nın bir parçasıdır. İsrail, Asya'da bulunmasına rağmen AFC ülkeleri tarafından boykot edildikten sonra, 1994 yılında UEFA'ya katılmıştır. Kazakistan, 2002 yılında UEFA'dan AFC' ye taşınmıştır. Avustralya, 2006 yılı Ocak ayında AFC'den OFC'ye taşınmış ve bununla birlikte son kez ulusal bir federasyon konfederasyonunu değiştirmiştir.

Guyana ve Surinam Güney Amerika ülkeleri olmalarına rağmen tarihleri boyunca CONCACAF üyesi olmuşlardır. Toplamda 211 üye ülkesi bulunan FIFA her ülke için kendine has ülke kodu belirlemektedir. Ayrıca üye 211 ülkenin tamamının erkek millî futbol takımı bulunmakta iken yalnızca 129 unun kadın millî futbol takımı bulunmaktadır. Filistin gibi siyasi varlığı tartışmalı olan ülkelerin de üyeliğinin bulunduğu FIFA, Birleşmiş Milletler 'den daha fazla üye sayısına sahiptir. FIFA Dünya Sıralaması, aylık olarak güncellenen ve takımların uluslararası turnuvalarda, turnuva elemelerinde, dostluk maçlarında gösterdikleri performanslara göre güncellenmekte olan bir listedir. Aynı nitelikteki FIFA Bayanlar Dünya Sıralaması ise dört yılda bir güncellenmektedir.

Yönetim;

Futbol kuralları, resmî olarak tanınan ve futbolu yöneten yasalar sadece FIFA'nın sorumluluğunda değildir. Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (IFAB) da kurallar üzerinde söz sahibidir. FIFA yönetim kurulu üyeleri olan İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda 1882 yılında IFAB'ın kurulması için önyak olmuşlardır. Oyun kurallarında değişiklik yapılabilmesi için, önerinin sekiz delegenin en az altısı tarafından kabul edilmesi gereklidir. Başkanlar FIFA kurulduğu günden bu yana yalnızca dokuz başkan görmüştür. FIFA'nın başkanlığını şimdiye dek üç kez İngiliz, iki Fransız ve birer kez de Belçikalı, İsviçreli, Brezilyalı ve İtalyan futbol adamları üstlenmiştir.

FIFA'nın düzenlediği turnuvalar

- ✓ Erkek turnuvaları
- ✓ FIFA Dünya Kupası
- ✓ FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası
- ✓ FIFA 17 Yaş Altı Dünya Kupası
- ✓ FIFA Konfederasyonlar Kupası
- ✓ FIFA Kulüpler Dünya Kupası
- ✓ FIFA Futsal Dünya Kupası
- ✓ FIFA Plaj Futbolu Dünya Kupası
- ✓ Mavi Yıldızlar / FIFA Gençler Kupası
- ✓ Bayan turnuvaları
- ✓ FIFA Bayanlar Dünya Kupası
- ✓ FIFA Bayanlar 17 Yaş Altı Dünya Kupası
- ✓ FIFA Bayanlar 20 Yaş Altı Dünya Kupası
- ✓ FIFA Bayanlar Kulüpler Kupası

(<https://tr.wikipedia.org/wiki/FIFA>).

2.8. Türk Futbolundaki Lig Sistemi

Millî Lig kurulmadan önce Türkiye'nin kimi illerinde (İstanbul, İzmir, Eskişehir, Adana, Trabzon, Bursa) mahalli ligler kurulmuştu. Bu liglerden İstanbul Ligi ise yabancılar, özellikle de İngiliz askerler ve tüccarlar tarafından kurulmuştur. Türkiye topraklarında yapılan ilk maç ise 1897 yılında İzmir'den İstanbul'a gelen İzmir Karmasıyla İstanbul Karması arasında oynanmıştır.

1905 yılından itibaren Türk futbol kulüplerinin kurulmasıyla birlikte Cuma Ligi, Pazar Ligi, İstanbul Şampiyonluğu Ligi gibi organizasyonlar oluşturulmuştur. Daha sonra, 1918 yılında Beşiktaş, Cuma Ligi'ni yetersiz bulması sebebiyle yeni bir lig kurulması fikrini ortaya atmış ve bu fikri destekleyen kulüpler ile birlikte İstanbul Türk İdman Birliği Ligi'ni kurmuştur.

1923 yılında Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), Yusuf Ziya Öniş başkanlığında kurulmuştur. Yeni kurulan federasyon, 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'ya, 1962 yılında UEFA'ya üye olmuştur. TFF 1924'te Türkiye Futbol Şampiyonası adı altında ülke

çapındaki ilk milli şampiyonayı düzenlemiştir. İlk Türkiye şampiyonu Harbiye takımı olmuştur.

Türkiye'de futbol, 1936-1950 yılları arasında İstanbul, Ankara, İzmir ve Eskişehir şehirlerinin takımlarının ağırlıkta olduğu Millî Küme adlı deplasmanlı bir ligde oynanmıştır.

Türkiye millî futbol takımının 1954 FIFA Dünya Kupası'na katılması ile birlikte Federasyon, profesyonel bir ligin kurulmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda, 1956-57 ve 1957-58 sezonlarında Federasyon Kupası adında bir lig düzenlenmiştir. Bu iki sezonda şampiyonluk kupasını Beşiktaş kazanmıştır.

1959 yılında, şu andaki adı Süper Lig olan Millî Lig kurulmuştur. Düzenlenen ilk sezonda ligin şampiyonu Fenerbahçe olmuştur. Ligin ilk golünü İzmir sporlu Özcan Altuğ atmıştır. Yeni kurulan ligin ilk sezonunda gol kralı ise Galatasaraylı Metin Oktay olmuştur.

1962 yılında Federasyon, UEFA'ya üye olmuş ve bunun sonucunda UEFA Kupa Galipleri Kupası'na takım göndermeye hak kazanmıştır. Bu sebeple, aynı yıl Türkiye Kupası organize edilmeye başlamıştır. İlk kupayı Galatasaray kazanmıştır. 1963 yılında, şu andaki adı 1. Lig olan Türkiye 2. Futbol Ligi kurulmuştur. Bu ligin ilk kazananı Şekerspor olmuştur.

1967 yılında 3. Lig düzenlenmeye başlamıştır.

1989-90 sezonunda, 15 Ekim 1989 tarihinde Beşiktaş, Adana Demirspor'u 10-0 yenerek, Türkiye profesyonel futbol liglerindeki en farklı skora ulaşmıştır. Fenerbahçe, 1989-90 sezonunu 93 puanla kapatmış ve Süper Lig tarihinde bir rekor kırmıştır. 1991-92 sezonunda Beşiktaş, Türkiye 1. Futbol Ligi'ni namağlup şampiyon olarak bitirmiştir. Aynı sezonun son haftasında Fenerbahçe, Gaziantepspor'u 8-4 yenerek rekor kırmıştır.

Türkiye'de mevcut olan lig sistemine 2010 yılında geçilmiştir. 4 kademe şeklinde (Süper Lig, 1. Lig, 2. Lig, 3. Lig) profesyonel lig oynanmaktadır. Profesyonel liglerde 126 takım mücadele etmektedir. Amatörden profesyonele geçiş için Bölgesel Amatör Ligler kurulmuştur. Burada da 12 grup halinde oynanan sezonda şampiyonlar play off oynayıp 3. Lige yükselmektedir. Amatör Ligler ise idari olarak her il bazında süper amatör, 1. Amatör ve 2. amatör şeklinde 3 kademe oynanmaktadır.

Ligler Aşağıdaki Gibi Sıralanmıştır;

- ✓ Süper Lig (Spor Toto Süper Lig) 18 kulüp
- ✓ 1. Lig (PTT 1. Lig) 18 kulüp
- ✓ 2. Lig Kırmızı Grup(Spor Toto 2. Lig 18 kulüp

Beyaz Grup(Spor Toto 2. Lig 18 kulüp

- ✓ 3. Lig 1. Grup 18 kulüp
- 2. Grup 18 kulüp
- 3. Grup 18 kulüp

- ✓ Bölgesel Amatör Lig

1. Grup
2. Grup
3. Grup
4. Grup
5. Grup
6. Grup
7. Grup
8. Grup
9. Grup
10. Grup
11. Grup

- ✓ Süper Amatör Lig
- ✓ 1. Amatör Lig
- ✓ 2. Amatör Lig

Erişim

adresi:

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_futbolundaki_lig_sistemi.

2.9. Amatör ve Profesyonel Spor Ayırımı

2.9.1. Sporda amatör anlayışı

Amatörlük, maddi ve buna benzer bir amaç gütmeyen, spor programlarına aktif olarak katılmayı ifade eder. Amatör spor, ücret ödemesi olmadan hazırlık ve

uygulamaya dayalı zevk için yapılan spordur. Bir sporcunun veya sporun amatör statüsünde değerlendirilebilmesi ve kabul edilmesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kararlaştırılır. Profesyonellik, bir spor branşının meslek haline getirilip, ondan para kazanmak ve geçimini sağlamak amacıyla, o spor branşından etkin organizelere katılmaktır. Profesyonel spor, temel amacı geçinmek olan ve etkin organize katılımı ile gerçekleşen spor türüdür. Profesyonel sporcu, gösterdiği faaliyetler, harcadığı zaman ve elde ettiği sonuçlar karşılığında, para veya parasal değeri olan maddi gelirler elde etmektedir. Sporcunun profesyonel statüsünde değerlendirilmesi için spor kulübü ile sporcu arasında bir kontrat olması lazımdır (Öztürk, vd, 2004).

Ülkemizde profesyonel olarak kabul edilen yalnız futbol branşı olmasına rağmen, özellikle son yıllarda çeşitli branşlarda, amatörlüğünün, gizli veya yarı profesyonelliğe dönüştüğü görülmektedir. Konuya bu açıdan bakıldığında amatör ve profesyonel net bir ayırım yapılmamakta, ancak aradaki anlaşmalar ve kontratlara göre bu ayırım değerlendirilmektedir (Günay ve Yüce, 2008).

Bir spor dalı toplumda yaygınlaştıkça, sporu yapanlar arasında profesyonelleşme eğilimi gizli de olsa artmaktadır. Nitekim son yıllarda ülkemizde futbol, voleybol ve basketbol gibi branşlarda amatör sporcular içinde profesyonellik iddiaları artmıştır. Toplumda bir spor dalının yaygınlaşması, bu faaliyetin belirli bir sosyal grup sınırlarını aşması ve en büyük sosyal grup olan toplumda değer kazanması, rekabet koşullarını da geliştirmektedir. Aslında, rekabetin artışı ayrışmanın yoğunlaşması ile o dalın “kitle sporu” haline gelmesi, ayrı ayrı şeyler değildir. Bir dalın kitle sporu olarak yapılması, onun mutlaka yarışma ve rekabetten arınmış olduğunu ortaya koymaz. Spor, ister zevk için yapılsın isterse mesleki bir faaliyet kapsamı içinde düşünülün, sporu “rekabet” ve “yarışma” birlikteliğinden ayıramayız. Bu bakımdan, “kitle sporu” ile “yarışma sporu” ayırımı fazla anlamlı değildir. Yüzlerce kişinin bir koşuya katılması halinde, bu kişilerin atlet olmadıklarını, hatta ilk defa bir koşuya katıldıklarını düşünülse de, yarış sürecinde “rekabet” faktörü ihmal edilememektedir (Dever, 2010).

Bazı dallarda bazı sporcu ve spor adamlarının amatör ve profesyonel kavramlarından hangisine dahil edileceği konusunda kuşku da ortaya çıkmaktadır. Aynı kişinin zaman zaman amatör, bazen de profesyonel bir davranışa girdiği görülmektedir. Profesyonellik mesleği, saygıyı ve ahlaklı olmayı gerektirir. Bir kimsede

profesyonel zihniyet egemen olduğu takdirde, o kişi profesyoneldir. Diğer taraftan, transfer edilen bazı yabancı sporcuların esas faaliyet alanı dışında ithalat/ihracat şirketlerine sahip olmaları, işadami niteliğine bürünmeleri, profesyonel sporcu sıfatlarını ikinci plana düşürmektedir (Doğan, 2005).

2.9.2. Sporda profesyonellik anlayışı

Profesyonellik dilimize ilk olarak amatörün karşıtı, para karşılığında spor yapan kişi, özelde de profesyonel futbolcu olarak girmiştir. Sporun artık küçük yaşta girilen bir uğraş olduğu gerçeğini de göz önünde bulundurmak gerekir. Dünya spor tarihinde başarıya ulaşmış sporcuların bu faaliyetlere küçük yaşta başladıkları artık bilinmektedir. Bu durum, bilimsel yöntemlerle de belirlenmiştir. Dolayısıyla spor artık bir meslek olarak kabul edilmektedir.

Her dalda profesyonel faaliyet ve yarışlar, ilgili federasyonların izin ve denetimlerine bağlıdır. Amatör spor kulüplerinin, hangi koşullarda profesyonel futbol takımı kurabilecekleri genel müdürlük tarafından yapılacak kuruluş tüzüğünde ifade edilir. Kulüpler, profesyonel takımlarını Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere yönelik hükümlerine göre kuracakları şirketlere devredebilmektedirler. Profesyonel futbol kulüpleri ve yarışmaların futbol federasyonu ile bağlantısı ve ne şekilde yönetileceği bir yönetmelikle belirlenir (Günay ve Yüce, 2008).

Türkiye'nin sporda profesyonelliği, futbol federasyonunun 1950'de alınan bir kararla gerçekleşmiştir. Spor kulüplerinin futbol ile profesyonel olması bir yenilik olarak değerlendirilmektedir (Bozkurt, 2009).

2.10. 2018 - 2019 Sezonu Amatör Futbol Liglerinde Uygulanacak Esaslar

2.10.1. Yerel liglerin kategorileri ile ilgili esaslar

1) Kategoriler

A) Büyükler: 2018-2019 Sezonunda İl Tertip Komitelerince, amatör küme büyükler kategorisinde Süper Amatör Lig ve 1. Amatör liglerdeki takım sayıları ile 2. Amatör liglerdeki takım sayılarının aynı oranda kalması şeklinde terfi tenzillerinin yapılarak Süper Amatör Lig ve 1. Amatör Lig takım sayısının, 2. Amatör Lig takım

sayısından fazla olmamasına dikkat edilir. Tertip Komitelerince tanzim edilen lig statüleri ilgili kümenin ligleri başlamadan önce onaya gönderilecek ve Federasyonca onaylanmasını takiben takımlara, futbol il temsilciliklerince yazılı olarak tebliğ edilecektir. Lig statüsü onaylanmayan müsabakalar kesinlikle başlatılmayacak ve il Hakem Kurulu bu maçlara hakem ataması yapmayacaktır.

İllerde Süper Amatör, 1. ve 2. Amatör liglerin oluşturulması ve bu liglerdeki takım sayıları, Amatör İşler Kurulu'nun görüşü alındıktan sonra tespit edilecektir (Gruplardaki takım sayılarının en fazla 14 takım olarak belirlenmesine dikkat edilecektir).

Vize-referans (Lige katılma) bedelini Türkiye Futbol Federasyonu'na yatırmayan takımlar kesinlikle lig fikstürüne dahil edilmeyerek, lisans işlemleri yapılmayacaktır.

2017-2018 Sezonunda Spor-Toto 3. Ligine terfi eden takımların amatör takımları istekleri halinde illerindeki büyükler kategorisindeki en alt amatör ligden müsabakalara katılırlar.

2017-2018 Sezonunda Spor-Toto 3. Liginden düşen takımlar 2018-2019 sezonunda Bölgesel Amatör Ligde oynarlar. Bu durumdaki kulüplerin büyükler kategorisinde ancak bir takımı bulunması gerektiği için şayet varsa yerel ligdeki büyükler kategorisindeki amatör takımının faaliyeti durdurulur.

2017-2018 Sezonunda Spor-Toto 3. Liginden düşen takımlar ve 2017- 2018 sezonunda ilini temsilen Bölgesel Amatör Lig'e (BAL) katılmaya hak kazanan takımlar şayet BAL'a katılmak istemezlerse, o sezon illerinde büyükler kategorisindeki en üst lige katılabirler. Bu takımlar aynı sezon büyükler kategorisindeki en üst lige katılmazlarsa, bir sonraki sezonda illerindeki büyükler kategorisinin en üst ligine katılabirler.

Yerel büyükler kategorisinin en üst liginde takımı olup da dereceye giren profesyonel takımların amatör takımları, illerindeki play-off müsabakalarına ve BAL'a yükselme baraj müsabakalarına katılamazlar.

BAL'a katılan kulüpler illerinde düzenlenen en az 3 (üç) altyapı kategorisine katılmak zorundadır. Süper amatör lig uygulamasının olduğu illerde bu ligde yer alan

kulüpler en az 2 (iki), 1. ve 2. Amatör Liglerde ise en az 1 (bir) altyapı kategorisinde düzenlenen lige katılmak ve katıldıkları ligleri tamamlamak zorundadırlar. Süper amatör lig uygulamasının olmadığı illerde ise 1. ve 2. amatör liglere katılan takımlar en az 1 (bir) altyapı kategorisine katılmak zorundadır. Katılmadıkları veya katıldıkları ligi tamamlamadıkları takdirde TFF'ye bildirilen, işlemlerde imza yetkisi olan yöneticiler ve kulüp başkanı İl Disiplin Kuruluna sevk edilirler.

2018-2019 Sezonunda İllerde düzenlenen en üst Büyükler kategorisi liginde o ilin Bölgesel Amatör Lig kontenjan sayısının 1,5 katı kadar takımın lig sıralaması yapılacaktır.

2018-2019 sezonunda Bölgesel Amatör Lig'e katılması gerekirken bu hakkını kullanmayacağını sezon başında yazılı olarak bildiren kulüpler aynı sezon illerinde en üst büyükler liginde yer alabilirler. Ancak 2018- 2019 sezonunda bu hakkı tekrar elde ettiği takdirde 2019-2020 sezonunda Bölgesel Amatör Lig'de yer alamaz. 2018-2019 sezonu yerel lig puantaj sıralamasına göre onun yerine bir takım Bölgesel Amatör Lig'e alınır.

2.10.2. Amatör takımlarda futbolcu yaşı uygunluğu

2018-2019 sezonu için 1989 ve daha büyük doğumlular yaşı büyük futbolcu 1999, 2000, 2001, 2002 ve 2003 doğumlular ise yaşı küçük futbolcu statüsündedir. Büyükler kategorisi yerel ligi olan Süper Amatör ve 1. Amatör ile Bölgesel Amatör Lig'de 1990 ve daha küçük doğumlu futbolcular oynayacaktır. Bu kategorilerdeki takımlarımız 1989 ve daha büyük doğumlu diledikleri kadar amatör futbolcuya lisans çıkartabilirler.

Ancak, takımlarda 18 kişilik müsabaka isim listesine yaşı büyük en fazla 5 (beş) futbolcu ve 1999, 2000, 2001, 2002 ve 2003 doğumlu en az 2 (iki) futbolcu yer alacaktır. 2004 ve daha küçük doğumlu futbolcular Büyükler kategorilerinde oynayamazlar. BAL, Süper Amatör ve 1. Amatör Liglerde 18 kişilik müsabaka isim listesine yaşı büyük futbolcu 5'den fazla yazılırsa takım hakkında hükmen mağlubiyet kararı verilir.

18 kişilik müsabaka isim listesine yaşı küçük futbolcu 2'den az yazılırsa ve bu 2 futbolcudan birisinin müsabakada oynatılmaması halinde takım hakkında hükmen

mağlubiyet kararı verilir. Ancak, 2 yaşı küçük futbolcudan bir tanesinin yazılmaması halinde müsabaka isim listesi 17 kişi ile sınırlı olup, listeye en az bir yaşı küçük futbolcu yazılması ve mutlaka oynatılması gerekmektedir. Takım sahaya 9 kişi ile çıksa bile isim listesine mutlaka bir yaşı küçük futbolcu yazılacak ve oynatılacaktır.

Spor-Toto 3. Liginden düşüp, Bölgesel Amatör Lig’de veya Yerel Amatör Ligde oynayan takımların müsabakalarında; sözleşmeleri devam eden yaşı büyük profesyonel lisanslı futbolcuların tamamı sözleşmelerinin bitimine kadar o kulübe bağlı olarak takımlarında yer alabilirler. Bu durumda ayrıca yaşı büyük amatör lisanslı futbolcu müsabaka isim listesine yazılamaz. Bu kulüplerde yaşı büyük profesyonel futbolcu sayısı 5’den az ise yaşı büyük amatör futbolcu ile bu sayı 5’e tamamlanabilir. Müsabakalarda yaşı büyük profesyonel futbolcuya yer verilmediği takdirde, yaşı büyük en fazla 5 amatör futbolcu müsabaka isim listesine yazılabilir. Sözleşmesi devam eden profesyonel futbolculardan 1999 ve daha küçük doğumlu olan 2 futbolcusu yaşı küçük kontenjanı olarak kabul edilir.

2018-2019 Sezonunda 2. Amatör lig takımlarımız 1989 ve daha büyük doğumlu diledikleri kadar amatör futbolcuya lisans çıkartabilirler. Ancak takımlarda 18 kişilik müsabaka isim listesine en fazla 6 (altı) yaşı büyük futbolcu yazabilirler. 18 kişilik müsabaka isim listesine yaşı büyük 6’dan fazla futbolcu yazılırsa takım hakkında hükmen mağlubiyet kararı verilir.

İkinci Amatör liglerde, BAL, süper amatör ve birinci amatör liglerde uygulanan yaşı küçük futbolcu uygulaması yoktur. Yaşı küçük futbolcu yazılmaması hükmen mağlubiyet nedeni olmaz. İkinci Amatör liglerde 2004 ve daha küçük doğumlu futbolcular oynayamaz

2.10.3. Amatör liglerde müsabaka ve disiplin uygulamaları ile ilgili esaslar

1) Amatör liglerde devre sayısı

Amatör yerel liglerde müsabakalar çift devreli lig usulüne göre oynatılır. İl Tertip Komitesinin kararı ile amatör yerel ligler tek devreli de oynatılabilir. Tek devreli lig usulüne göre oynanacak müsabakalar sonunda özellikle fazla takım ve grup olan illerde tek devreli ligin bitimiyle oynanacak play-off müsabakaları ile bir üst kümeye yükselecek veya Türkiye Birinciliğine katılacak takımlar belirlenir. Gençler

kategorilerinde takım sayısının az olduğu illerde (örneğin 4 ve 5 takımlı gruplarda)

ligler 2'den fazla (3 veya 4 devreli) oynatılabilir. Bu konuda da Tertip Komitesinin kararı ve Amatör İşler Müdürlüğü'nün onayı şarttır.

2) Amatör Liglerde Sarı Kart Uygulaması

BAL, yerel amatör lig müsabakaları ve Türkiye şampiyonalarında dört sarı kart uygulaması yapılmaz.

3) Yerel amatör futbol takımlarında forma reklamı, formaya ay-yıldız konulması, forma numaraları ve formaya isim yazdırılması

Yerel amatör futbol takımlarının müsabakalarında, futbolcuların giydikleri sportif giysilerden sadece formaların ön yüzlerinde reklam bulundurulabilir. Formaların sağ ve sol kol ile arka yüzleri ile şortlarda reklam bulundurulmaz.

Formaların ön yüzünde bulundurulacak reklamın boyutu en fazla 200 cm2 olabilir.

Formalarda bulundurulacak reklamın hukuka, fair-play ruhuna, ahlaka ve adaba aykırı olmaması esastır. Özellikle alkollü içkilere, tütün mamullerine, mevzuat tarafından izin verilenler hariç olmak üzere kumar oyunlarına yönelik ve politik, ırkçı veya dini içerikli reklam bulundurulması yasaktır.

Amatör takımlar formalarının üzerine ay-yıldız koyamazlar. Aksi durumda Disiplin Kuruluna sevk edilirler.

Amatör takımlar 1'den 99'a kadar forma numarası ile müsabakalara çıkabilirler. Bölgesel Amatör Lige katılan amatör kulüplerin formalarının arkasına futbolcu isimleri yazdırılabilir. Yerel liglere katılan amatör kulüplerin formalarının arkasına futbolcu ismi yazdırılmaz.

4) Ev Sahibi takımın forma değıştirme zorunluluğu

Amatör takımlar müsabakalara biri açık renk, diğeri koyu renk olmak üzere iki takım forma seti ile gelmek durumundadırlar. İki takımın forma rengi aynı olduğunda ev sahibi takım forma değıştirir. Aynı merkezin takımları arasındaki maçlarda, fikstürde ismi önce yazılı olan takım ev sahibi durumunda olup formayı o takım değıştirir. Yedek forması olmayan takımlar yüzünden müsabaka oynanamadığında bu müsabakanın

hakem, gözlemci ve personel ücretleri bu kulüplerden tahsil edilir ve ilgililer Disiplin Kuruluna sevk edilir.

5) Yedek kulübe belirlenmesi

Yedek kulübeyi seçme hakkı misafir takıma aittir. Aynı ilin iki takımı aynı sahayı kullanıyorsa fikstürde ismi önce yazılı takım ev sahibi konumunda olup yedek kulübesini diğer takım seçer.

6) Lig Fikstürüne dahil olup müsabakalara çıkmayan kulüplerin futbolcularına serbest transfer hakkı verilmesi

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının yetiştirme tazminatına ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kulüplerin yerel liglere katılacağını taahhüt edip katılım bedelini ödeyerek bu liglerin fikstürüne dahil olan büyükler kategorisindeki takımlarının, ilgili ligde ilk iki müsabakaya çıkmama, lig başlamadan ligden çekilmeleri veya herhangi başka bir şekilde lig müsabakalarını tamamlamadan ligden çekilmeleri veya düşürülmeleri halinde 1999 ve daha büyük doğumlu futbolcuları, U19 kategorisinde liglere katılmaması halinde ise 2001 ve daha büyük doğumlu futbolcuları belirlenen transfer dönemleri içinde lisanslı oldukları kulübe katkı payı ödeme zorunluluğu olmaksızın başka bir kulübe transfer olabilirler.

Profesyonel futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının yetiştirme tazminatına ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kulüplerin 19 yaş ve altı kategorilerinde yerel liglere katılacağını taahhüt edip bu liglerin fikstürüne dahil olan takımlarının, ilgili ligde ilk iki müsabakaya çıkmama, lig başlamadan ligden çekilmeleri veya herhangi başka bir şekilde lig müsabakalarını tamamlamadan ligden çekilmeleri veya düşürülmeleri halinde, ilgili yaş kategorisindeki futbolcular kulüp muvafakat namesi aranmaksızın belirlenen transfer dönemleri içinde başka bir kulübe transfer olabilirler. Ayrıca, kulübün ilgili yaş kategorisinin bir alt kategorisindeki lige katılmaması veya o kategoride düzenlenen bir lig olmaması halinde o yaştaki futbolcular da serbest kalır. Örneğin U17 kategorisinde bir takımın ligden çekilmesi veya düşürülmesi halinde 2002 doğumlu futbolcuları serbest kalacağı gibi, U16 kategorisinde liglere katılmıyorsa 2003 doğumlu futbolcuları da serbest kalır.

Kulüplerin büyükler kategorisine veya U19 yaş ve altı kategorilerine katılan takımlar yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda lig dışı kaldıklarında, futbolcuları

diledikleri takdirde transfer dönemleri içinde lisanslı oldukları kulüpten muvafakat name almadan bir başka kulübe transfer yapabilirler. Kulüplerden ayrılmak isteyen futbolcular (18 yaşından küçük futbolcuların velileri) TFF Amatör İşler Müdürlüğüne başvuruda bulunacaktır. Amatör İşler Müdürlüğü'nün ilgili ilin Futbol İl Temsilciliğinden bu duruma ait doğrulama bilgilerini alması sonrası vereceği onay ilin bağlı olduğu ilgili TFF Bölge Müdürlüğüne yazılı olarak bildirilmesinden sonra transfer işlemi gerçekleştirilir. Transfer işleminde normal transfer işlemlerindeki ücretler aynen geçerlidir.

Yukarıda belirtilen durumlar sezonun 2. transfer döneminin tamamlanmasından sonra gerçekleşmesi halinde futbolcular bir sonraki sezonun 1. transfer döneminde lisanslı oldukları kulübe katkı payı ödeme zorunluluğu olmaksızın başka bir kulübe transfer olabilirler.

7) Müsabaka kadroları ve isim listelerini imzalayacak yetkililer

Bir takım, U11 ve U12 ligleri hariç 9 kişiden daha az bir kadro ile müsabakaya başlayamaz. Müsabaka başlamadan önce müsabaka isim listesinin imzalanarak hakeme verilmesi zorunludur. Müsabaka isim listesine 11 futbolcu yazılmasına rağmen 11 futbolcudan daha az bir kadro ile (en az 9 futbolcu) müsabakaya başlanması halinde, müsabaka isim listesinde ismi yazılı futbolculardan eksik olanlar sonradan gelerek müsabakaya dahil olabilirler. Müsabakadan önce, müsabaka isim listesi ve futbolcu lisansları rakip takımlar tarafından incelenir, imzalanarak kabul edilir.

BAL, Yerel Amatör Müsabakalar ve Türkiye Şampiyonaları müsabakalarında Federasyonca sahaya giriş kartı verilen yönetici, teknik direktör, teknik sorumlu ve antrenör müsabaka isim listelerini bizzat imzalayarak müsabaka hakemine vereceklerdir. Amatör futbol müsabakalarında takım kaptanı veya futbolcu müsabaka isim listesini imzalayamaz. Amatör müsabakalarda saha içi giriş kartı bulunmayan yönetici veya teknik adam müsabaka isim listesini imzalayamaz.

BAL, Yerel Amatör Müsabakalar ve Türkiye Şampiyonalarında müsabaka isim listesini imzalayan yönetici veya teknik adam, oyun sırasında hakem tarafından ihraç edildiği takdirde, yedek kulübesinde imza yetkisi olan bir başka yönetici ve teknik adam yok ise müsabakanın devam eden bölümünde veya müsabaka Türkiye Şampiyonası grup maçları ise sonraki grup maçlarında oyuncu değişikliği kartını ve müsabaka isim

listesini takım kaptanı imzalayabilir.

Müsabaka isim listesini imzalayan kişi, oyun başlamadan veya oyun sırasında müsabakayı terk ederse, o anda saha içinde imzaya yetkili başka kimse de yok ise müsabakayı terk eden imza atan kişi il disiplin kuruluna sevk edilir.

Müsabaka gününde cezalı olan yönetici veya teknik adam müsabaka isim listesini imzalayamaz.

Takımın başında müsabaka isim listesini imzalayacak yetkili bulunmaması halinde müsabaka hakem tarafından oynatılmayacaktır.

Oynatılmayan müsabakalar hakkında Futbol Müsabaka Talimatının ilgili maddesi gereğince hükmen yenilgi kararı verileceği gibi ayrıca bu müsabakanın hakem, gözlemci ve saha personeli masrafları ilgili kulüpten tahsil edilir.

8) Puanları eşit olan takımların derecelerinin belirlenmesi

Bölgesel Amatör Lig'de, illerde oynayan yerel amatör futbol lig müsabakalarında ve diğer amatör lig müsabakalarında takımların puanlarının eşitliği halinde, derecelerinin belirlenmesinde Futbol Müsabaka Talimatının puan usulü ve averaj maddesi aşağıdaki şekilde uygulanır.

Genel puantajda puanları eşit olan takımların;

a) Aynı puana sahip takım sayısı iki ise;

I. Önce bu iki takımın kendi aralarında oynadıkları müsabakalardaki puan üstünlüğüne bakılır.

II. Kendi aralarındaki müsabakalarda puan eşitliği varsa kendi aralarındaki müsabakalardaki gol averajına bakılır. (Kendi aralarındaki maçlarda atılan gollerde eşitlik varsa, deplasmanda fazla gol atan takım üstün sayılmaz)

III. Bu şartlara rağmen eşitlik devam ediyorsa hükmen yenilgisi olmayan takım üstün sayılır.

IV. Bütün bu şartlara rağmen iki takımın arasında eşitliğin devam etmesi halinde genel puantajdaki gol averajına bakılmaksızın, takımlara tek maç eleme usulüne göre bir maç yaptırılır, kazanan takım üstün sayılarak nihai sonuç alınır.

b) Aynı puana sahip takım sayısı üç veya daha fazla ise;

I. Bu takımların birbirleriyle oynadıkları müsabaka sonuçlarına göre yapılan puan cetveli ile kesin sonuç belirlenir. (Puan cetvelinde eşit puanlı iki veya daha fazla takım arasında oynanan müsabaka sonuçlarına tekrar bakılmaz)

II. Önce bu puan cetvelinde takımlar arasında puan üstünlüğüne bakılır.

III. Puan cetvelinde puan eşitliği varsa I. bentte belirtilen puan cetvelindeki gol averajına bakılır.

IV. Bu şartlara rağmen eşitlik devam ediyorsa hükmen yenilgisi olmayan takım üstün sayılır.

V. Bütün bu şartlara rağmen üç veya daha fazla takım arasında eşitliğin devam etmesi halinde belirtilen esaslara göre ilgili takımlar arasında yapılacak tek maç eleme usulü müsabakaları neticesinde kazanan takım üstün sayılarak nihai sonuç alınır.

Puan cetvelinde aynı puana sahip iki veya daha fazla takımın puan eşitliği durumunda müsabakalar tek devreli oynanıyorsa kendi aralarında oynadıkları tek müsabaka, çift devreli oynanıyorsa kendi aralarında oynadıkları iki müsabaka dikkate alınır. Müsabaka lig sonrası play-off müsabakası ise, lig müsabakasında kendi aralarında oynadıkları müsabakaya tekrar bakılmaz. Tek devreli veya çift devreli olarak oynadıkları play-off müsabakalarına bakılır.

Hükmen yenilgisi olup olmadığına bakıldığında ise puan eşitliği ligde söz konusu ise, ligdeki hükmen yenilgi dikkate alınır. Hükmen yenilgi play-off müsabakasında ise play-off müsabakalarındaki hükmen yenilgi dikkate alınır. Ligde alınan hükmen yenilgi play off müsabakasında ise dikkate alınmaz.

İki veya daha fazla takım arasında olan puan eşitliği, bir üst lige yükselmesi, play-off'a yükselmesi, bir alt lige düşmesi kesinleşmiş takımlar arasında olursa bu takımlar arasında veya iki takımda Türkiye Şampiyonasına katılması kesinleşmiş takımlar arasında olursa bu takımlar arasında yeni müsabaka oynatılmasına gerek yoktur. (TFF, 2018-2019).

2.11. Öz Yeterlilik

Öz-Etkililik-Yeterlik (ÖEY) kavramı ilk kez ünlü psikolog Albert Bandura tarafından 1977 yılında, “Bilişsel Davranış Değişimi” kapsamında ileri sürülmüştür. Bandura'nın Öz Etkinlik Kuramı, araştırmacıların ilgisini toplamayı başaramamış kendinle konuşmayı açıklamak için kullanılabilecek bir diğer muhtemel kuramdır. Bandura, öz etkinliği bireyin kendisine verilen işi organize edebilme ve başarabilme yeteneği ile ilgili yargıları olarak tanımlamıştır (Feltz ve ark., 2008).

Bandura etkin inançlar için bir dizi kaynak önermiştir:

- a) geçmiş performans başarıları,
- b) temsili deneyimler,
- c) sözel özendirmeler

d) fizyolojik ve duygusal hallerin yorumlanması. Kendinle konuşmanın doğası gereği üçüncü kaynak diğer insanlardan olabileceği gibi kendine yönelik olarak da bulunabilir (Bandura, 1997).

Öz yeterlilik kavramı, insan davranışının önemli bir belirleyicisi olarak Sosyal-Bilişsel Kuram kapsamında Bandura (1997) Adams (1977) tarafından tanımlanmış ve daha sonra da bu kavramı ele alan pek çok kuramsal ve deneysel çalışma yapılmıştır.

Kendinle konuşma gerek yönerge sel açıdan gerekse güdü sel açıdan öz etkinlik üzerinde etkiye sahiptir. Sadece sporcuların sportif hedeflere ulaşması için sporcuların güvenlerini arttırmanın yanı sıra aynı zamanda bu tür hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin yararlı yönergeler sunarak yardımcı olabilir (Engür, 2011).

Öz yeterlilik, bireyin belirli bir alanda, beklenen bir ya da bir dizi davranışı gerçekleştirmek için gereksinim duyacağı becerilere ne ölçüde sahip olduğuna ilişkin inancıdır (Özerkan, 2007).

İş yükü-kontrolü modeli bakış açısıyla öz yeterlilik, kişilerin, talep edilen zor görevler ve kendi uygulamaları üzerinde kontrol tesis edebilme kapasitelerine duydukları inançlarıdır (Luszczynska ve ark., 2005).

Bu kapsamda, öz yeterlilik açısından, kişinin sahip olduğu becerilerin sayısının

bir önemi yoktur. Kişinin sahip olduğu bu beceriler ile neler yapabileceğine ilişkin inancının ne olduğu, daha önemlidir (Bandura, 1997).

Öz yeterlilik konusundaki inançlar, kişinin gerçekte sahip olduğu kapasite ya da becerileri yansıtmaz, belirli koşullar altındaki kapasitesi ile ilgili inançlarını ifade eder (Evers ve ark., 2002).

Burada vurgulanması gereken bir diğer konu, kişilerin gerçekte sahip oldukları beceriler ile öz yeterlilik inancı arasındaki ilişkinin farklılıklar gösterebileceğidir. Başka bir deyişle, bir kişi herhangi bir işi yapabilecek beceriye gerçekte sahip olmasına rağmen, bu konudaki öz yeterlilik inancı düşük düzeyde olabilir. Bu durumda birey bu inancın bir sonucu olarak ya başarısız olacak ya da ilgili eylemi hiç gerçekleştirmeyecektir (Özerkan, 2007).

Öte yandan bu durumun tersi de söz konusu olabilir. Yani kişi gerekli becerilere sahip olmamakla birlikte, öz yeterlilik inancı yüksek olabilir. Bu durum, kişinin başarılı olma ihtimalini güçlendirebilir ya da eyleme geçme konusunda kişiyi harekete geçirebilir. Ancak bu durum başarıyı garantilemez. Bu noktada, sonuçlarla ilgi beklenti düzeyi ile kişinin gerekli özelliklere sahip olup olmaması da önem taşımaktadır (Bandura, 1977).

Öz yeterlilik inancı, Bandura tarafından geliştirilen ve bireylerin sahip oldukları bilgi ve becerileri etkin biçimde kullanabilmeleri için, öncelikle, ilgili alanda kendi yeterliliklerine güven duymaları gerektiğini öne süren sosyal öğrenme kuramına dayanır (Özerkan, 2007).

Öz yeterlilik, kişinin çevresinde olup bitenler üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp sonuç alıncaya kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanmıştır (Bandura, 1994).

Bandura (1994) öz yeterlik inancı, “kişisel öz yeterlik” ve “sonuç beklentisi” olarak iki farklı boyutta incelenebilir. Kişisel öz yeterlik, bireyin kendi değerinin bir yargısı ve verilen bir görevi etkileyen bireysel yeterliklerle ilgili inançlarıdır. Sonuç beklentisi ise bireyin bir iş karşısında göstereceği performansa olan inancının bir yargısı olduğunu belirtmiştir.

Bandura, öz yeterlik inancının birbiri ile ilişkili dört kaynağa bağlı olduğunu ve

bu inancının insan yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bunlar şu şekilde özetlenmektedir:

1) Performans deneyimleri: Kişinin doğrudan kendi deneyimleri ile ilişkili olup, bireyin yaptığı işlerde gösterdiği başarı, ödül etkisi oluşturmakta ve bireyin ileride yaptığı işleri de etkilemektedir.

2) Duygusal durum: Bireyin davranış yapacağı anda ruhsal ve bedensel yönden sağlıklı olması, onun davranışa girişimde bulunma olasılığını artırır.

3) Dolaylı yaşantılar: Başka kişilerin başarılarını görmek, kişinin kendisinin de başarılı olabileceği üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

4) Sözel ikna (Dıştan destek): Bir davranışın başarılı bir şekilde ortaya koyabileceğine ilişkin başkaları tarafından yapılan söz ve öğütler bireyi cesaretlendirir ve öz yeterliğin değişmesine katkı sağlayabilir (Bandura, 1997).

Öz yeterlik inancının yüksek olması, bireylerin kendilerine daha yüksek hedefler oluşturmalarına ve verdikleri kararlarda tutarlı olmalarına neden olarak onların bilişsel süreçlerini ve motivasyonlarının daha da yüksek olmasını etkileyebilmektedir (Locke ve Latham, 1990).

Öz yeterlilik yetenekli olmaya değil, ama kişinin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelir. Bir durumla baş etmede yeterli becerileri olan, ancak öz yeterliliği düşük olan kişi, söz konusu becerilerini harekete geçiremeyecektir. Öz yeterlilik kavramı, bir eylemin planlanması, gerekli becerilerin farkında olunması ve örgütlenmesi, zorluklarla birlikte elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi sonucunda oluşan güdülenme düzeyi gibi öğeleri içerir. Güçlü bir öz yeterlilik başarı ve iyilik halinin oluşmasını ve en önemlisi kişisel gelişimi ve becerilerin çeşitlenmesini sağlar. Önceki başarılı deneyimler, kişisel olarak benzer özellikleri taşıyan diğer insanların başarı örnekleri, çevreden gelen olumlu geribildirimler ve olumlu duygu durum öz yeterlilik inancını besleyen kaynaklardır. Bir eylem başarısızlıkla sonuçlandığında, öz yeterliliği yüksek olan bir kişi, bu başarısızlığı kendi eksikliğine değil, kullanılan yöntem ve stratejilerin yanlışlığına bağlar. öz yeterliliği düşük ve yüksek olanları ayırt eden en önemli özellik, öz yeterliliği yüksek olanların başarısızlıkları karşısında çabuk toparlanıp eylemlerinde ısrarcı olmaları, yani yılmamalarıdır (Bandura, 1997).

Bireylerde ortaya çıkan öz-yeterlik algısına gelince, genellikle çocukluktan başlayarak çeşitli faktörlerin etkisiyle geliştiği görülür. Bandura 'ya göre öz-yeterlik en çok kişinin başarı ve başarısızlık deneyimlerinden etkilendiğini söyler. Araştırmalar, yaşamdaki olumlu deneyimlerin öz-yeterlik algısını güçlendirdiğini, başarısızlığın ise zayıflattığını öne sürmektedirler. Araştırmacılara göre başarılı deneyimler öz-yeterlik algısını artırırken, üst üste yaşanan başarısızlıklar öz-yeterlik algısının düşmesine neden olduğu kabul edilmektedir. Bireyin başarının öz-yeterlik algısına olumlu bir katkı sağlaması için bu başarının, kendi yetenek ve çabasının sonucu olduğunu düşünmesi, bir başka deyişle, içsel ve denetlenebilir nedenlere yüklemesi gerekmektedir. Bu durumda öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik algısında kişisel deneyimler kadar, eğitim alanında güçlüklerle karşılaşınca sergilediği durusu, çabası, kararlılığı gösterdiği davranışı vb. gözlemcinin öz-yeterlik algularını etkilediği belirtilmektedir (Sandıkçı, 2011).

2.11.1. Öz yeterlilik süreçleri

Öz yeterlilik inançları, kişinin duygularını, düşüncelerini, motivasyonlarını ve davranışlarını belirler. İnançların başlıca dört ana süreç üzerinde farklı etkileri bulunmaktadır.

- ✓ Bilişsel süreç
- ✓ Motivasyonel süreç
- ✓ Duyuşsal süreç
- ✓ Seçimsel süreç

(Bandura, 1994)

2.11.2. Bilişsel süreç

Bilişsel süreçte öz yeterlilik inançları farklı biçimlerde etkiler göstermektedir. Kişisel amaçlar belirlenirken kişinin kendi yeteneklerini, öz değerlendirmesinden etkilenir. Kişinin kendi kendine verdiği sözler, öz-yeterliliğin daha güçlü algılanmasını ve kişinin kendisi için daha yüksek, zorlayıcı amaçlar belirlenmesini sağlamaktadır. Eylem, düşüncede düzenlenir. İnsanların yeterliliklerine ait inançların şekli, kurdukları ve tekrarladıkları tahmini senaryoların çeşitleriyle ilişkilidir. Yüksek yeterlilik duygusuna sahip olanlar performansları için destek ve pozitif rehberlik sağlayacak

başarılı senaryoları hayallerinde canlandırırlar ve kurguyu, pek çok şeyin yolunda gitmeyeceği ihtimali üzerinde kurarlar (Bandura, 1994).

Yeterlilikle ilgili şüphesi olanların başarıyı kazanması oldukça zordur. Düşüncenin ana fonksiyonu kişilerin yaşamlarını etkileyen olayları önceden tahmin edebilmesine bunun kontrolü için yollar geliştirebilmesini sağlamaktadır. Bazı beceriler pek çok belirsizlik ve şüphe içeren bilgilerin etkili bilişsel sürecine gereksinim duymaktadır. Önceden belirlenen ve düzenlenen kuralları öğrenmede kişiler, fikirlerini kendi bilgileri üzerine inşa etmeli, tahmini faktörlere ağırlık vermesi ve entegre etmeli, eylemlerin anı ve sonraki sonuçlarını test etmeli ve gözden geçirmeli, hangi faktörleri test ettiklerini ve hangilerinin işe yaradığını belirlemelidirler. Önemli geri dönüşler olan acil durumsal talepler, başarısızlıklar ve engellerin karşısında göreve yönelebilmek için güçlü bir yeterlilik duygusu gerekmektedir. Yeterliliği hakkında kuşkularından kurtulamayan kişi zorlayıcı çevresel taleplerin yönetimini gerektirecek görevlerde karşı karşıya kaldığı zaman analitik düşüncede dengesizleşir, amaçlarını düşünür ve performansının kalitesi gittikçe kötüleşir (Bandura, 1994).

2.11.3. Motivasyonel süreç

Yeterlilik öz inançları motivasyonun öz denetimde anahtar bir rol oynamaktadır. Çoğu insan motivasyonu, kavramaya ilişkin olarak meydana gelmektedir. İnsanlar öngörülerini kullanarak eylemlerine rehberlik yapmakta ve kendilerini motive etmektedirler. Ne yapabileceklerini hakkında inançlarını şekil verirler, olası eylemlerin muhtemel sonuçlarını önceden tahmin ederler ve değerli bir geleceğe sahip olabilmek için kendilerine amaçlar koyarak eylem sahalarını planlarlar. Oluşturulan farklı teoriler kapsamında bilişsel motivasyon etkenlerinin dört farklı çeşidi vardır. Bunlar neden sel nitelikleri, beklenti çıktılarını ve farkında olunan amaçları kapsamaktadır. Karşı teoriler ise sırası ile, nitelik teorisi, beklenti değer teorisi ve amaç teorisi. Öz-yeterlilik inançları bilişsel motivasyonun her bir farklı türünde işlemektedir. Öz-yeterlilik inançları neden sel nitelikleri etkilemektedir. Kendine saygı duyan insanların kendi başarısızlıklarını zayıf yeteneklerine bağlaması onları sonuç almada yetersiz bırakmaktadır. Nedensel davranışlar motivasyonu, performansı ve duygusal tepkileri büyük ölçüde öz-yeterlilik inançları nedeniyle etkilemektedir. Kişilerin kendileri için kullandıkları hedefleri belirlerler. Örneğin ne kadar çapa harcanmalı, karşılaşılan

zorluklarla ne kadar süre mücadele etmeli gibi soruların yanıtlarında öz yeterlilik inançlarını iradeyi ele almaktadır (Bandura, 1994).

2.11.4. Duyuşsal süreç

İnsanları kendi yetenekleri ilgili inançları motivasyon düzeyleri kadar zorlu ve tehdit içerikli durumlarla karşılaştığındaki stres depresyon duygularını da etkilemektedir. Algılanan öz-yeterlilikte kaygı, stres yaratan etkenlerin kontrolünde önemli bir rol oynamaktadır. Tehditleri yönetemeyeceğine inanan kişiler yüksek kaygıya sahiptirler ve çevrelerini tehlikelerle dolu bir bakış açısıyla gözlemlerler. Muhtemel tehditlerin şiddetini abartırlar ve nadiren olan şeyler hakkında endişelenirler. Pek çok olumsuz düşünce sebebiyle kendileri hakkında endişe duyarlar ve fonksiyonelliklerini zayıflatırlar (Bandura, 1994).

Öz-yeterliliğin en güçlü duygusuna sahip olan cesur insanlar, olaylar sırasında tehditlerle karşı karşıya gelir ancak sabırlıdırlar. Strese ve depresyona sebep olan düşünceleri düzenlerken onları kontrol edebilmek öz-yeterlilik duygusu ile yeterliliği kontrol eden düşünceler birlikte, kaygı ve endişeyi aza indirgemektedir. Sosyal bilişsel teori, uzman deneyimleri kişisel değişimin ana kuralı olarak gerekli olduğunu belirtmektedir. Bu alanda ustalık, kişilerin yeterlilikle ilgili güçlü duygularını kopyalamalarında telkin edici güçlü bir araçtır (Bandura, 1994).

Uzman deneyimler, becerileri ve telkin edici inançları kopyalamak için farklı yollarla yapılanmıştır ve böylece potansiyel tehditler üzerinde kontrol kurabilme gücü sağlanmaktadır. Esnek yeterlilik duygusu ise kaygı kadar depresyon üretiminde de kontrol uygulamakta ve bunu çeşitli yollarla gerçekleştirmektedir. Depresyona sebebiyet veren bir yol gerçekleştirilmemiş büyük amaçlardır. İkinci yol ise düşük sosyal yeterlilik duygusuna sahip olmaktadır. Kendi sosyalliklerinin etkililiğini sorgulayan böyle kişiler, güç ve sıkıntılı durumlarda yönetim sağlama ve insanların hayatına doyum getirme ile ilgili modeller oluşturacak sosyal ilişkiler araştırır ve geliştirir (Bandura, 1994).

2.11.5. Duyuşsal süreç

Kişi kısmen kendi çevresinin bir ürünüdür. Bundan dolayı kişisel yeterlilik inançları kişinin seçtiği çevreyi ve aktivite çeşitlerini etkileyerek yaşantıya şekil

vermektedir. İnsanlar başa çıkamayacağına inandığı aktivite ve durumlardan kaçınmaktadır. Ancak yarışma tarzındaki aktivitelerde ve idare edebileceği konusunda kendisine hüküm vererek seçtikleri bazı durumlarda kişiler, rol almaya hazırdır. İnsanlar seçimleriyle farklı yetenekler, ilgiler ve sosyal ilişkiler geliştirerek hayati deneyim edinmektedir. Kişinin seçimini, davranışını etkileyen herhangi bir faktör kişisel gelişim yönünde sosyal etkiler, yeteneklerin, değerlerin, ilgilerin devam etmesini sağlamaktadır.

Öz yeterliliği düşük olan bireyin özellikleri

Bandura (1994) öz-yeterliliği düşük olan kişilerin özelliklerini şu şekilde açıklamıştır;

1. Kendi yetenekleri ve yapabilecekleri hakkında şüphesi olan insanlar ise kişisel tehdit olarak gördükleri zor gördükleri zor görevleri almaktan çekinirler.

2. Olaylar karşısında güdülenecek güçlü amaçlar yoktur ve kararsızdırlar.

3. Zor görevlerle yüz yüze geldiklerinde kişisel yeteneklerini ve karşılaştıkları engelleri yollarına devam etmemek için sebep olarak görürler ve başarılı olabilmek için nasıl konsantre olabilirim diye düşünmektense devamlı olumsuz bakış açısı geliştirirler.

4. Kendilerini zorlayan olumsuz koşullarda gösterdikleri çabayı azaltırlar hatta güçlükle yüzleştiklerinde hemen çaba göstermekten vazgeçerler.

5. Yenilgiler ve başarısızlıklar sonrasında sahip oldukları yeterlilik duygusunu iyileştirmede yavaş hareket ederler. Çünkü bu kişiler yetersiz performansı eksik yetenek olarak göstermektedirler ve onlar için kendi yapabileceklerine ilişkin inançları kaybetmek için başarısızlık gerekmemektedir.

6. Kolaylıkla stres altına ve depresyona girebilirler

Karakteristik özelliklerini özetleyecek olursak;

- ✓ Olaylarla baş edememe,
- ✓ Umutsuzluk ve mutsuzluk,
- ✓ Problemlerde karşılaştıklarında kendilerini yetersiz bulma,

- ✓ İlk denemelerinde başarısız olurlarsa tekrar denemekten kaçınma,
 - ✓ Kendi gayretlerinin sonucu pek değiştirmeyeceğine inanma,
- (Bandura, 1994).

Öz yeterliliği yüksek olan bireylerin özellikleri

Öz-yeterliliğin güçlü bir duygusu da kişinin başarısını ve mutluluğunu pek çok yolla yükselten bir etkiye sahip olmasıdır. Algılanan yeterliliği yüksek olan birey, her hangi bir işin üstesinden gelmek için, düşük olan bireye göre daha çok çaba harcar. Ayrıca algılanan öz-yeterliliği yüksek olan birey, her hangi bir şeyi denemekten, yaşantı geçirmekten düşük olana göre daha az korkar. Algılanan öz-yeterliliği yüksek olan insanlar, çevreyi daha çok kontrol edebileceğinden olayların üstesinden gelebilir ve dolayısıyla da yeni şeyler denemekten korkmazlar (Bandura 1986).

Bandura 1994 öz yeterliliği yüksek olan kişilerin özelliklerini şu şekilde belirtmiştir;

1. Kendilerini zorlayan durumlar karşısında kendi hayallerini tehdit eden olaylardan kaçınmak yerine olayların üstesinden gelecek şekilde ve kendi yetenekleri doğrultusunda meydan okuma gücüne sahiptirler.
2. Etkili bir bakış açısına sahiptirler ve bu onların içinde bulunduğu duruma olan asıl ilgisini ve dikkatini besler.
 - ✓ Sözel ikna
 - ✓ Diğerlerinden gelen cesaretlendirici veya olumsuz mesajlar.
 - ✓ Fizyolojik ve psikolojik uyarma
 - ✓ İstek kaygı, sıkıntı olarak açıklanabilir uyarma
 - ✓ Performans deneyimleri
 - ✓ Benzer görevlerdeki önceki başarı ve başarısızlıklar
 - ✓ Gözleyerek öğrenme
 - ✓ Benzer durumdaki benzer modellerin davranışlarını ve sonuçlarını gözleme

Karakteristik özellikleri özetlenecek olursa ;

1. Karmaşık olaylarla baş edebilme

2. Problemlerin üstesinden gelme
3. Çalışmalarında sabırlı olma
4. Başarmak için kendilerine güvenme
5. Meslek hayatlarında daha başarılı olma (Akt. Korkmaz 2002)

Öz-Yeterlilik gelişimini etkileyen faktörler

Bandura (1994) hayat boyu öz-yeterlilik gelişimini etkileyen önemli bazı faktörlerin kişilik algısı, aile etkisi, arkadaş çevresi etkisi, okul etkisi, deneyimler süresince öz-yeterlilik ihtiyacı, geçmiş yaşantılar olduğunu ifade etmiştir. Bu faktörler açıklanacak olunursa;

1. Kişilik Algısı: Bebekler ‘öz’ kavramıyla dünyaya gelmezler. Onlar çevresel tepkileri doğurmak için kendilerince değişik etkiler geliştirirler. Buna örnek olarak, bebeğin süt isteğinde ağladığı ve süt verildiği, ağladığında ve süt verilmediğinde ise başka yollara başvuracağı

2. Aile Etkisi: Bireyler yapabileceklerinin farkına ancak uygulayarak varabilirler. Fiziksel ve sosyal yeterliliklerini, mantık ve dil becerilerini geliştirmek zorundadırlar. Bunları yapabilme oyun aktivitelerinin, uykunun, boş zaman değerlendirme şekillerinin önemi büyüktür. Öz-yeterliliği geliştirmede ailenin bu olanakları sunup sunmadığı, sunuyor ise ne şekilde sunduğu çok önemlidir. Bu nedenle, ailelerin bireylerin öz-yeterlilik algısını geliştirme konusunda önemli bir etkinin olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

3. Arkadaş Çevresi: Etkisi: Bireylerin yapabilecekleri uygulaması, sosyal çevresinin genişlemesi ile paralellik arz eder. Sosyal öğrenmenin ve deneyim sahibi olmanın en önemli yollarından birisi arkadaş çevresidir. Bundan dolayı, bireyler buldukları ortamda popüler olma ve prestij kazanma peşindedirler. Bireylerin arkadaş çevresinin seçimi bireyin sahip olduğu ilgi alanına göre şekillenmektedir. Bireylere kendisinin dışında arkadaş seçmek, bireylerin gerçek ilgisinden uzak bir yaşam sürmesini ve bireylerin öz-yeterlilik algılarının kontrolü bir şekilde gelişimine neden olmaktadır. Bireylerin kendi arkadaş seçimi ise onların gerçek ilgileri doğrultusunda öz-yeterlilik algısı geliştirmesine imkân sağlamaktadır.

4. Okul Etkisi: Bireyin yaşantısının en etkili çağında, okullar kültürlenme ve sosyalleşme sürecini aktif kılmaktadır. Okul, bireylerin bilişsel becerilerini

geliştirdikleri, bireylere bilgi akışının ve toplumda daha etkin yaşayabilmeleri için gerekli kişilik donanımının sağladığı yerdir. Dolayısıyla, öğretmenlerin bireyleri değerlendirmeleri ve onların yetenekli olup olmadıkları kanaatini taşımaları, bireylerin sınavdaki durumları, diğer bireylere ilişkileri, Okul derslerindeki konumları. öz-yeterlilik algısını doğrudan ilgilendirmektedir. Bu da, bireylerin akademik başarıyı yakalamaya olan inancının okulda şekillenebileceğinin göstergesidir. Akademik başarı inancı ve inançsızlığı da bireyin diğer öz-yeterlilik inançlarını doğrudan etkilemektedir.

5. Deneyiler Süresince Öz yeterliliğin Gelişimi: Her deneyim kişinin yeterlilik algısını geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Ergenlerin yetişkin pozisyonunda yaşayabilmeleri için gereklilikleri ve hayatlarının tüm sorumluluğunu alacaklarını öğrenmeleri gerekmektedir. Bu gereklilikler birçok yeni beceriyi ve yetişkin toplumunda yaşayabilme yollarını öğrenmelerini sağlamaktadır. Bu gelişme evresinde karşılaştıkları problemlerle başa çıkma yollarını öğrenerek bireyler öz-yeterlilik inançlarını artırmaktadır.

6. Olgunluğun Beraberinde Getirdiği Öz-yeterlilik İhtiyacı: Genç yetişkinlik dönemi, bireylerin, son yaşadıkları ilişkilerden aile ilişkilerinin değişiminden ve kariyerlerinden kaynaklanan yeni gereksinimlere nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerini gerekli kılan bir süreçtir. Bu süreçte var olan bireyin öz-yeterlilik inancı, gereksinimleri karşılamadaki başarısını doğrudan doğruya etkilemektedir. Yetişkinliğe düşük öz-yeterlilik inancıyla giren bir birey, stresli bir yaşantıya sahip olmaktadır.

7. Geçmiş Yaşantılar: Biyolojik olarak bireyin olgunlaşmasını, sahip olduğu becerilerinin de buna paralel bir biçimde azalmasını beraberinde getirmektedir. Fiziksel becerilerin bu azalmayı beraberinde getirmesi bireyin, bu olumsuz etkiyi azaltmak için, fiziksel aktivitelerin yerini doldurabilecek farklı becerilerde öz-yeterlilik algıları oluşturmasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla, bireyin bunu gerçekleştirebilmesi geçmiş dönemlerinde edindiği becerilere ilişkin öz-yeterlilik algılarıyla paralellik göstermektedir (Uzel, 2009; Mengi, 2011; Barut, 2011).

Öz-yeterlilik inancının Önemi

Öz-yeterlilik, hemen her alanda giderek önemini daha fazla anlaşılan bir kavramdır. Bu kavramla ilgili çalışmalar özellikle son on yıl içinde eğitim araştırmalarında giderek artan bir biçimde ilgi görmektedir.

Öz yeterliliğin birçok ortamda ve disiplinle test edilmiş, değişik alanlardan bulgularla desteklenmiş olduğunu ifade etmiştir. Buna örnek olarak öz-yeterliliğin; fobiler, girişkenlik, depresyon, sağlık ve atletik performans, sigara içme davranışı gibi birçok klinik problemin odak noktası olduğunu belirtmiştir (İsrael, 2007).

Öz- yeterlilik İlişkileri

1- Başarı ve öz yeterlilik

Bandura (1997), öz-yeterlilik algısının; görev seçimi, çaba, ısrar, esneklik ile beraber doğrudan başarıya da etkisinin olduğunu belirtmiştir (Akt: Horzum, 2007).

Tanım olarak ' başarı' bir işte elde edilen yararlı sonuç, muvaffakiyet ' dir. (Akt. Barut, 2011) Başarı ve öz-yeterlilik arasında çift yönlü bir ilişkinin olduğunu ifade ederek öğrencilerin belirli bir konuda başarılı oldukları görmelerinin, bir takım başarılar yaşamalarının, onların o konuya ilişkin öz-yeterlilik düzeylerinin de artmasına neden olabileceğini belirtmiştir (İsrael, 2007).

2- Yüklemeler ve özyeterlilik ilişkisi

Aynı başarıyı gösteren bireyler, öz-yeterlilik açısından farklı düzeylerde olabilirler (Barut, 2011). Bunun nedenlerinden biri de yüklemelerin farklı olmasıdır (İsrael, 2007).

Barut (2011) başarının yeteneğe bağlı olduğunu düşünen bir öğrenci, belli bir konuda yeteneklerine güveniyorsa o konu ile ilgili öz-yeterliliği artar, aksine yeteneklerine güvenmiyorsa öz-yeterlilik düzeyleri düşer. Başarı için çaba gösteren öğrencilerinde çabalarının karşılığını almaları durumunda öz-yeterlilik düzeyleri artabilir. Ancak çok caba gösterip başarılı olmamanın öğrencilerin öz değerlerine ve dolayısıyla öz-yeterlilik olumsuz bir etkisi vardır. Bu durumda öğrenciler öz değerlerini korumak amacıyla daha az çalışmayı seçebilirler (İsrael, 2007).

3- Amaç yönelimi ve öz yeterlilik ilişkisi

Gerhardt ve Brown (2006) a göre amaç yönelimlerinin öz-yeterlilik gelişimine etkisini anlayabilmek için öğrencilerin eğitim öncesi öz-yeterliliklerinin de bilinmesi önemlidir. Yüksek öz-yeterliliğe ve yüksek öğrenim amaçlarına sahip öğrencilerin eğitim sonrası öz-yeterlilikleri de yüksektir. Eğitim-öğretim süreci başlamadan yüksek düzeyde öz-yeterliliğe sahip bireylerin başarı seviyeleri buna paralel olarak artmaktadır.

Edim amacı için ise sonuçlar beklentinin tam tersidir. (Akt: İsrail 2007, Barut 2011)

4- Değerler ve özyeterlilik ilişkisi

Terim olarak “değer” objeleri, insanları, fikirleri. durumları ve hareketleri iyi, kötü, arzu edilen, edilmeyen ve bunun gibi yargılarımızı oluşturan standartlarımızı ve prensiplerimizi ifade etmektedir (Yazıcı, 2006; Barut, 2011).

İnsan yaşamında değerlerin önemli fonksiyonlarının olduğu tartışmasız bir biçimde herkes tarafından kabul görmektedir. Bu durum değerlerin sadece güncel yaşantıya değil aynı zamanda eğitim yaşamına da etkisinin olduğu gerçeği ortaya koymaktadır (Barut, 2011).

2.12. Öz Yeterlilik

2.12.1. Öz yeterlik ile ilgili kuramlar

Öz yeterlik, kişinin belli tutum ve davranışları yerine getirip getirmeyeceğine yönelik inançları ve bu davranışlarının sonucuna ilişkin beklentilerini yansıtan bir kavramdır (Henson ve ark., 1999). Bu bakımdan öz yeterlik, kişinin kendi yaptıklarını ve yapabileceklerini denetleyebilme kapasitesi olarak da tanımlanmaktadır (Hutzler ve ark., 2005). Kişinin olası durumlarda başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin kendi/ öz yargıları şeklinde de tanımlanmaktadır (Bıkmaz, 2006; Morgil ve ark., 2004).

1977 yılında Albert Bandura tarafından ileri sürülen Öz Yeterlik Kuramı (SelfEfficacy Theory), bireyin başarı beklentisinin ileride kendi sergileyeceği davranışları belirleyeceğini öngörmektedir. Bandura ‘ya göre, eğer birey, gerekli yeteneğe sahip olmadığını düşünüyorsa, kesin sonuç alacağından emin olduğu bir davranışı bile sergilemekten kaçınır (Enderlin-Lampe, 2002).

Bireydeki başarı beklentisi bir yandan bireyin seçeceği davranışı ve bu davranışın yoğunluğunu; diğer yandan da bireyin, bir engelle karşılaştığında, bu engeli aşabilmek için vereceği mücadeleyi etkiler (Enderlin-Lampe, 2002).

Bireylerin, karşılaşılabilecekleri belirli durumlarla ne kadar baş edebileceklerine ilişkin öz yargılarının olumlu ya da olumsuz olmasına bağlı olarak, bireysel başarı da

olumlu ya da olumsuz yönde etkilenir (Morgil ve ark., 2004).

Yüksek öz yeterlik inancının yüksek performansa, düşük öz yeterlik inancının ise düşük performansa yol açtığı; öte yandan, yüksek performansın yüksek öz yeterlik inancına, düşük performansın ise düşük öz yeterlik inancına yol açtığı gözlenmektedir (Chase, 1998).

Öz yeterlik kişinin potansiyelini performansa/ davranışa dönüştürüp dönüştürmeyeceği ile ilgili bir kavramdır. Hiç kuşkusuz birey yetenekli olduğunu düşündüğü ölçüde ya da bir işi gerçekleştirmek için kendine güven duyduğu ölçüde yeterli olacağını da düşünebilir. Bandura tarafından ileri sürülen öz yeterlik kuramında, 18 öz yeterlik inancının geçmiş performans, şimdiki performans (vicarious experience), durumluk iknâ yeteneği (verbal persuasion) ve fiziksel durum (physiological states) olmak üzere dört kaynağı vardır. Geçmiş performans, bireyin geçmişteki başarılarını ifade etmektedir. Birey geçmişte başarmışsa yine başarabileceğini düşünür. Şimdiki performans, bireyin kendi performansını diğerlerinin performansı ile de kıyaslayarak değerlendirmesini ifade eder. Etrafında üstün performans sergileyen birilerini görmek öz yeterlik inancını artırırken, düşük performans sergileyenleri görmek bu inancı azaltabilmektedir (Chase, 1998)

Öz yeterlik kuramında sözü edilen ve yukarıda açıklanan bu dört etmene daha sonra duygusal durum (emotional state) ve hayalî deneyim (imaginal experience) olmak üzere iki etmen daha ilave edilmiştir. Duygusal durum bireysel ruh hali ile açıklanabilir. Örneğin, bireyin katılacağı bir etkinliğe yönelik olarak hissedeceği hoşnutluk, stres, korku ve endişe gibi duygular öz yeterlik inancı üzerinde etkili olacaktır. Öğretim etkinliklerinde ortamın öğrencileri duygusal olarak destekleyecek şekilde düzenlenmesi, bu açıdan önem taşımaktadır. Hayalî deneyim ise bireyin belli bir etkinlikte nasıl bir performans sergileyebileceğine yönelik hayalî kurgulamalarıdır (Chase, 1998).

2.12.2. Sportif kendine güven

Öz güven, düşünce ve davranış ekseninde sportif performansı etkileyen önemli bir etmendir (Jones ve Hanton, 2001). Dolayısı ile spor psikolojisi literatüründe önemli bir araştırma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendine güven kavramı, spor ve egzersiz psikolojisi literatürü içerisinde sportif güven, öz-yeterlik, performans beklentisi

ve algılanan yeterlik gibi konularla kavramsallaşmıştır (Corbin, Landers, Feltz, ve Senior, 1983; Griffin ve Keogh, 1982).

Spor psikologları kesin bir tanımı olmamakla beraber, kendine güveni bireyin istenilen davranışı başarılı bir şekilde tamamlayacağına olan inancı olarak ifade etmektedirler. Sportif kendine güven bireyin istendik bir davranışı gerçekleştirebileceğine olan inancıdır (Weinberg ve Gould, 2003).

Sportif kendine güven kavramı literatürde iki alt boyutla izah edilmektedir. Bunlar sürekli sportif kendine güven ve durumluk sportif kendine güven şeklindedir.

Sürekli Sportif Kendine Güven: Kişilerin, sportif alanda başarılı olmak için genellikle kendi becerilerine duydukları inancı ifade eder.

Durumluk Sportif Kendine Güven: Kişilerin, sportif alanda başarılı olmak için bazı zamanlarda kendi yeteneklerine duydukları inancı ifade eder (Vealey, 1986).

Kendine güven aslında yüksek derecede başarı beklentisi ile karakterize edilebilir. Güvenli sporcular kendilerine, daha da önemlisi başarılı olacaklarına, başarılı olmak için gerekli potansiyellerini ortaya çıkaracak fiziksel ve zihinsel beceriye sahip olduklarına inanırlar. Bu da kendine güveni yüksek sporcuların stres altındayken dahi sakin ve rahat olabilmelerine, daha pozitif düşüncelere odaklanabilmelerine yardımcı önemli bir etkidir (Yıldırım, 2013).

2.12.3. Sürekli sportif kendine güven

Daha önce ele alındığı gibi sportif güven iki aşamada değerlendirilmek üzere bir bölünme geçirebilir. Bandura (1977) yaptığı çalışmada sportif güven kavramını, durumsal ve sürekli olmak üzere iki ayrı şekilde kavramsallaştırmaktadır. Bandura yeterlilik beklentilerinin içinde bulunulan duruma göre değişebileceğini, öz yeterlik algısının geliştirilerek farklı durumlardaki davranış biçimlerine uygunlaştırabileceğini bildirir. Sportif güvenin orijinal tanımından yola çıkılarak inşa edilen sürekli sportif kendine güven kavramı, sportif başarının sağlanması adına bireyin kendi yeteneklerine olan inancının kesinlik derecesini ifade etmektedir. O hâlde sürekli spor güveni, sportif güvenin ruhsal bir bileşeni ve tüm geçmiş spor deneyimlerine dayanarak oluşturulmuş geliştirilmiş bir yapıyı ifade eder (Vealey, 1984).

Sürekli sportif kendine güven kavramı özellikle rekabetçi ortamlarda sporcular için genel sportif güven olgusu ekseninde bir modifikasyon unsuru olarak gözükmektedir. (Vealey, 1984). Bu durum, davranışları direk olarak etkileyen unsur olan durumsal sportif güveni çıkardığımızda, sürekli sportif güvenin sadece bir modifikasyon unsuru olarak görülmesini olası kılmaktadır. Öyleyse genel sportif güven modelinin içinde sürekli sportif güven unsurunun gerekliliği nedendir? Niçin sürekli spor güveni önemlidir? Bu sorunun cevabını büyük olasılıkla durumsal ve sürekli sportif güvenin, davranışların gözlemlenmesi açısından ele alınan süredeki farklılıkları izah edebilecektir. Durumsal sportif güvenin varsayımına göre spor güveninin anlık ölçülmesinden dolayı, durumsal spor güveni sürekli spor güvenine göre daha iyi bir davranış belirleyicidir. Yani bu durum bireyin başarılı olma konusunda belli bir zaman dilimindeki kendine olan inancını ifade etmektedir. Sürekli sportif güven ise bu durumu dikkate almaz. Böyle bir durumda küresel bir eğilim olarak sportif güven, bize hangi bireylerin hangi farklı spor durumları için hangi davranış kalıplarını sergileyebileceği konusunda bir fikir edinmemizi sağlayabilir. Bu bağlamda sürekli sportif güven gerçek rekabetçi durumlar için önceden öngörülen tahminler konusunda bizi yanıltmaktadır. Dolayısıyla önceden tahmin edilebilen davranış eğilimleri konusunda durumsal spor güvenine kıyasla daha az doğruluk derecesine sahiptir (Vealey, 1998).

2.12.4. Sportif öz-yeterlilik

Feltz, ve diğ. (2008) kendine güvenin sporda en sık incelenen konulardan birisi olduğunu ve atletik performansı etkilediği düşünülen en önemli psikolojik süreçlerden olduğunu ifade etmiştir.

Spor faaliyetinin deneyimleşmesi sırasında katılımcılar arasında ilişki kurulması ve bu ilişkinin olumlu seyretmesinin sağlanması, sportif etkinliklerin başarısının en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Sporcuların bir araya gelmesiyle liderler (koçlar, teknik idareciler vs.) eşliğinde “ilişkinin doğası” belirlenmekte ve güç dağılımı, rol sorumluluk paylaşımı, strateji tasarımı, gerçekçi beklentilerin oluşumu ve sporculara özgüven kazandırılması gibi süreçler hayata geçirilmektedir (Green, 2008).

Develi (2006) sürekli ve durumluk kaygıyı birbirinden ayırmak gerekir. Durumluk kaygı geçicidir; korkulan nesneye yaklaşıldığında ortaya çıkar ve uyaran ortadan kalktıktan sonra sınırlı bir süre devam eder. Sürekli kaygıda ise, göreceli olarak

kişinin dünyaya bakışında ve ona yanıt verişinde farklılıklar vardır. Yoğun sürekli kaygısı olanlarda kaygı eşik değeri düşüktür. Bu insanlar daha fazla olaya karşı ve daha az kışkırtma ile daha şiddetli kaygı yaşarlar.

2.12.5. Sportif kendine güven modelleri

Bandura'nın Öz Yeterlik Kuramı: Bandura (1997) öz yeterliği, ihtiyaç duyulan her hangi bir hareketi başarılı bir şekilde yapabilmek için bireyin kendisine duyduğu inanç olarak tanımlamıştır. Bu şekliyle öz yeterlik sportif kendine güvenin duruma özel bir formu olarak değerlendirilir. Bandura 'ya göre, eğer bir sporcu müsabakanın sonucunun iyi olacağına dair bir sonuç beklentisi içine girse sporcu müsabakaya daha hevesli ve arzulu girecektir. Böylece yeterlik inancı artan bu sporcu motivasyonlu bir sporcu haline gelecektir. Sporcu motive olduğu zaman da başarıyı garanti edecektir. Çünkü onun başarabileceğine olan inancı tamdır. Bandura (1997, 1982, 1983) öz yeterlik inancını artırmak için dört temel kavram olduğunu ifade etmiştir ki bu kavramlar sporcunun öz yeterlik inancını ve kendine güvenin gelişimini anlayabilmek için kritik öneme sahiptir. Bu dört kavram

- ✓ Başarılı Performans,
- ✓ Model Alma,
- ✓ Sözel iletişim,
- ✓ Duygusal Uyarılmışlık

(Bandura,1982-1983-1997).

2.12.6. Sporda öz yeterliliğe ilişkin yapılan çalışmalar

Barling ve Abel (1983) Amerika'da 32 profesyonel lig 8 amatör lig tenisçileri üzerinde öz yeterlik, tepki-sonuç beklentisi ve sportif performans arasındaki ilişkiyi incelediler. Performans ile öz yeterlik arasında güçlü bir ilişki bulmuşlardır (Feltz ve Lirgg 2001).

George (1994) yine Amerika'da kolej ve liselerdeki beysbolcularda öz yeterlik ve performans arasındaki ilişkiyi, ayrıca dokuz maçlık bir periyotta bilişsel ve somatik durumluk kaygı arasında öz yeterlik bakımından farklar olup olmadığını gözlemlemişlerdir. Öz yeterliğin topa vuruş performansını beş maç içinde etkilediğini,

performansında altı maç içinde öz yeterliği etkilediğini bulmuşlar. Kaygı ve öz yeterliğin bir maç içinde performansı etkilediğini, kaygının düşük seviyede olmasının ise yüksek öz yeterlikle ilişkili olduğunu bulmuşlardır (Feltz ve Lirgg 2001).

Geisler ve Leith (1997) Kanada'da kırk kolej futbolcusu üzerinde öz yeterlik, özsaygı ve seyirci etkisinin penaltı atma performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Öz yeterliğin, özsaygının ve seyirci etkisinin penaltı performansı üzerinde etkili olmadığını bulmuşlardır (Feltz ve Lirgg 2001).

Lee (1988) Amerika'da 96 bayan hokeyci üzerinde öz yeterlik, hedef belirleme ve takım performansı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Takımların kazanma ve kaybetme yüzdelerini incelemiştir. Öz yeterliğin takımın kazanma yüzdesiyle güçlü bir ilişki içinde olduğunu, takımın hedef belirlemesinin kazanma yüzdeleri üzerinde güçlü öz yeterlik seviyesinden daha güçlü direk etkiye sahip olduğunu bulmuştur (Feltz ve Lirgg 2001).

Miller (1993) Kanada'da 84 kulüp düzeyinde yüzücü üzerinde öz yeterliği, beceri düzeyini ve motivasyonun yüzme performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Ayrıca öz yeterlik ve motivasyon arasındaki ilişkiyi de bakmıştır. Yüksek öz yeterliğe sahip yüzücülerin düşük olanlara oranla daha hızlı yüzdüklerini bulmuştur. Beceri seviyesinin veya motivasyonun performans üzerinde etkisi olmadığını saptamıştır. Ayrıca öz yeterlikle motivasyon arasında da negatif yönde bir ilişki belirlemiştir (Feltz ve Lirgg 2001).

Weiss ve arkadaşları Amerika'da 22 erkek jimnastikçi üzerinde eyalet turnuvasında öz yeterlik, yarışma kaygısı, üzüntü bilişleri, deneyim ve performans arasında ilişkiyi incelemiştir. Yalnızca öz yeterlik ve performans arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Feltz ve Lirgg 2001).

Öztürk ve Şahin Bursa'da yaptıkları çalışmada 9–13 yaş grubunda spor yapan ve yapmayan bireyleri öz yeterlikleri bakımından karşılaştırmışlardır. Çalışmada spor yapan grup bireysel ve takım sporları bakımından da karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak çalışmada takım sporu yapan ve spor yapmayanlar arasında öz yeterlik bakımından anlamlı farklılık bulunurken ayrıca takım sporu yapan kızların erkeklere oranla daha fazla öz yeterliğe sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Öztürk, 2007).

3. MATERYAL ve METOT

3.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini; Yozgat, Ankara, Kırşehir ve Kayseri illerine bağlı bölgesel ve yerel amatör lig kapsamında futbol oynayan sporcular, örneklemini ise Yozgat, Ankara, Kırşehir ve Kayseri illerine bağlı bölgesel ve yerel amatör lig kapsamında futbol oynayan toplam 320 futbolcu oluşturmaktadır. Bu kapsamda veri toplanırken kolayca örnekleme yöntemi dikkate alınmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Mevcut çalışmada Vealey (1986) tarafından geliştirilen, Yıldırım (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği (SSKGÖ)" ile araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Çalışmada Vealey (1986) tarafından geliştirilen Yıldırım (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sürekli Sportif Kendine Güven (SSKGÖ)" ile araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Ölçek tek boyutludur ve toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri (1) 'Çok Düşük', (2) 'Düşük', (3) 'Orta', (4) 'Yüksek' ve (5) 'Çok Yüksek' biçiminde puanlanmaktadır. Ölçekte ters kodlanması gereken madde yoktur. Veriler, 2018-2019 futbol sezonunda bölgesel amatör lig ve yerel amatör ligde farklı takımlarda oynayan küçük yaştaki futbolculardan toplanmıştır. Oluşturulan anket/ölçek formu, futbolculara uygulanmadan önce konu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Gönüllü katılım ilkesine bağlı kalınmış bu kapsam dâhilinde veriler toplanmıştır. Toplanan verilerden eksik/hatalı olanlar çıkarılmış geriye kalan 320 anket/ölçek bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Futbolculardan toplanan veriler öncelikle normallik testlerine (çarpıklık-basıklık) tabi tutulmuştur. Yapılan analizler verilerin normal bir dağıldığını göstermiştir. Bu kapsamda parametrik testlerin uygulanması esas alınmıştır. Veriler, betimsel istatistiki değerler verilmiş, bağımsız gruplar için t-test ve tek yönlü varyans analizi ANOVA ile test edilmiştir. ANOVA kapsamında oluşan farklılık ise Tukey çoklu karşılaştırma testi ile desteklenmiştir. Anlamlılık değeri ise $p<0,05$ olarak alınmıştır.

4. BULGULAR ve TARTIŞMA

4.1. Bulgular

Tablo 1. Sporcular ile ilgili demografik bilgiler

Değişkenler	Frekans (N)	Yüzde (%)
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	25	7,8
Ortaokul	10	3,1
Lise	98	30,6
Ön Lisans	103	32,2
Lisans	84	26,3
Toplam	320	100,0
Baba Eğitim Düzeyi	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlkokul	12	3,8
Ortaokul	85	26,6
Lise	80	25,0
Ön Lisans	87	27,2
Lisans	56	17,5
Toplam	320	100,0

Anne Eğitim Düzeyi	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlkokul	35	10,9
Ortaokul	145	45,3
Lise	72	22,5
Ön Lisans	47	14,7
Lisans	21	6,6
Toplam	320	100,0

Lisanslı Sporculuk Yılı	Frekans (N)	Yüzde (%)
1-3 Yıl	127	39,7
4-6 Yıl	125	39,1
7 Yıl Ve Üzeri	68	21,3
Toplam	320	100,0
Milli Takımda Bulunma	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	33	10,3
Hayır	287	89,7
Toplam	320	100,0

Ailede Lisanslı Sporcu Varlığı	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	147	45,9
Hayır	173	54,1
Toplam	320	100,0
Ailede Lisanslı Sporcu Olan Kişiler	Frekans (N)	Yüzde (%)
Baba	227	70,9
Anne	27	8,4
Kardeşler	66	20,6
Toplam	320	100,0
Kardeş Sayısı	Frekans (N)	Yüzde (%)
1	115	35,9
2	134	41,9
3	34	10,6
4	37	11,6
Toplam	320	100,0
Hangi Ligde Sporcusunuz	Frekans (N)	Yüzde (%)
Bal Ligi	177	55,3

Amatör Lig	143	44,7
Toplam	320	100,0
Yıllık Kazancınız	Frekans (N)	Yüzde (%)
5000 TL Ve Altı	187	58,4
5001-10.000 TL	42	13,1
10001-15.000 TL	43	13,4
15.001 TL Ve Üzeri	48	15,0
Toplam	320	100,0
Nerede İkamet Ediyorsunuz?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kendi başıma evde	41	12,8
Ailemle birlikte evde	133	41,6
Arkadaşlarımla birlikte evde	33	10,3
Yurt ve apart	62	19,4
Spor tesisinde	51	15,9
Toplam	320	100,0

Mevcut çalışmaya katılan sporcuların eğitim durumları incelendiğinde 25 (% 7,8)'i ilkokul, 10 (% 3,1)'i ortaokul, 98 (% 30,6)'i lise, 103 (% 32,2)'ü Ön Lisans ve 84 (% 26,3)'ü lisans seviyesindedirler. Sporcuların baba eğitim durumlarına bakıldığında; 12 (% 3,8)'sinin ilkokul, 85 (% 26,6)'i ortaokul, 80 (% 25,0)'i lise, 87 (% 27,2)'si Ön Lisans ve 56 (% 17,5)'sı lisans seviyesinde eğitim durumuna sahiptir. Sporcuların anne eğitim durumlarına bakıldığında ise; 35 (% 10,9)'inin ilkokul, 145 (% 45,3)'i ortaokul, 72 (% 22,5)'i lise, 47 (% 14,7)'si Ön Lisans ve 21 (% 6,6)'sı lisans seviyesinde eğitim durumuna sahiptir. Çalışmaya katılan sporcuların 127 (39,7)'si 1-3 yıl lisansa sahip, 125 (% 39,1)'i 4-6 yıl lisansa sahip iken, 68 (% 21,3)'i ise 7 yıl ve üzeri lisans sahiptir. Bu sporcuların 33 (% 10,3)'ü milli takımda yer alırken, 287 (% 89,7)'si milli takımda yer almamaktadır. Ailesinde lisanslı sporcu olan 147 (% 45,9), lisanslı sporcu olmayan ise 173 (% 54,1) sporcu yer almaktadır. Bu lisanslı sporcular sorgulandığında; 227 (% 70,9)'si baba, 27 (% 8,4)'si anne ve 66 (% 20,6)'sı kardeştir. Sporcuların sahip olduğu kardeş sayına bakıldığında 1 kardeşe sahip olan 115 (% 35,9), 2 kardeşe sahip olan 134

(% 41,9), 3 kardeşe sahip olan 34 (% 10,6) ve 4 kardeşe sahip olan 37 (% 11,6) kişi vardır. Bal liginde sporcu olan 177 (% 55,3), amatör ligde sporcu olan 143 (% 44,7) kişi vardır. Sporcuların 187 (% 58,4)'si 5000 TL ve altı gelir, 42 (% 13,1)'si 5001-10000 TL gelire, 43 (% 13,4)'ü 10001-15000 TL gelire, 48 (% 15,0)'i ise 15001 TL ve üzeri gelire sahiptirler. 41 sporcu (% 12,8) evde tek başına, 133 sporcu (% 41,6) ailesi ile birlikte evde, 33 (% 10,3) sporcu arkadaşları ile birlikte evde, 62 sporcu (% 19,4) yurt ve apartlarda, 51 sporcu ise (% 15,9) spor tesisinde kalmaktadır.

Tablo 2. Ölçek puan dağılımı

Ölçek	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Skewness	Kurtosis
Sürekli Sportif Güven	320	13,00	65,00	45,4281	9,48689	-1,047	2,223

Tablo 2, toplanan veriler ile ilgili sayısal değerleri göstermektedir. Ölçekten alınacak Minimum puanın 13,00, maksimum puanın ise 65,00 olduğu belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri ise verilerin normal bir dağılım sergilediğini göstermiştir.

Tablo 3. Sürekli sportif güven açısından sporcuların eğitim düzeyi değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlı Fark
Sürekli Sportif Güven	İlkokul	25	43,84	13,37	5,113	,001	Lise>Ön Lisans Ön Lisans>Lise>Lisans Lisans>Ön Lisans
	Ortaokul	10	40,50	11,89			
	Lise	98	47,45	8,60			
	Ön Lisans	103	42,77	10,20			
	Lisans	84	47,41	6,56			
	Toplam	320	45,42	9,48			

$p < 0,05$

Sporcuların öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyinde olanlar

arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Elde edilen sonuçlar, anlamlı farklılığın lise öğrenim durumuna sahip sporcular lehine çıktığını göstermektedir.

Tablo 4. Sürekli sportif güven açısından sporcuların baba eğitim düzeyi değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	F	p
Sürekli Sportif Güven	İlkokul	12	43,33	13,64	1,115	,349
	Ortaokul	85	46,29	8,56		
	Lise	80	44,27	9,64		
	Ön Lisans	87	44,87	8,79		
	Lisans	56	47,07	10,52		
	Toplam	320	45,42	9,48		

$p<0,05$

Sporcuların baba öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu bulgu, baba öğrenim durumunun sürekli sportif güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Sürekli sportif güven açısından sporcuların anne eğitim düzeyi değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	F	p
Sürekli Sportif Güven	İlkokul	35	43,88	9,389	,477	,753
	Ortaokul	145	46,10	9,11		
	Lise	72	45,30	10,73		
	Ön lisans	47	44,74	8,65		
	Lisans	21	45,28	9,83		
	Toplam	320	45,42	9,48		

$p<0,05$

Sporcuların anne öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu bulgu, anne öğrenim durumunun Sürekli Sportif Güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Sürekli sportif güven açısından lisanslı sporculuk düzeyi değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Lisanslı Sporculuk Süresi	N	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Sürekli Sportif Güven	1-3 yıl	127	44,71	10,17	2,526	,042	4-6 yıl / 7 yıl ve üzeri
	4-6 yıl	125	44,91	9,94			
	7 yıl ve üzeri	68	47,70	6,61			
	Toplam	320	45,42	9,48			

$p < 0,05$

Lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile ilgili sonuçlar incelendiğinde, farklı lisans yılına sahip sporcular arasında Sürekli Sportif Güven konusunda manidar farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu bulgu, lisanslı sporcu olma süresinin sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Ayrıca tablo 6, anlamlı farklılığın 7 yıl ve üzeri lisanslı sporculuk yılına sahip sporcular lehine çıktığını göstermektedir.

Tablo 7. Sürekli sportif güven açısından milli takımda yer alma değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Milli Takımda Yer almak	N	Ort.	Ss.	t	p
Sürekli Sportif Güven	Evet	33	45,90	10,10	,307	,002
	Hayır	287	45,37	9,43		

$p < 0,05$

Milli takımda yer alan ile yer almayan sporcuların Sürekli Sportif Güvenleri sorgulandığında milli takımda yer almanın anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir

($p<0,05$). Bu bulgu, milli takımda bulunmanın sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Milli takımda yer almanın sporcular üzerinde sportif güven noktasında anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Sürekli sportif güven açısından ailede lisanslı sporcunun olup olmadığı değişkeni t testi sonucu

Ölçek	Ailede Lisanslı Sporcu Olması	N	Ort.	Ss.	t	p
Sürekli Sportif Güven	Evet	147	46,37	9,22	1,649	,006
	Hayır	173	44,62	9,66		

$p<0,05$

Tablo 8, ailelerinde lisanslı sporcu bulunup bulunmadığını irdelemektedir. Ailesinde lisanslı sporcu olan ile olmayan sporcular arasında manidar farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu bulgu, ailede lisanslı sporcu olmasının sporcuların sürekli sportif güvenleri üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Sürekli sportif güven açısından sporculuğun sürdürüldüğü lig değişkeni t testi sonucu

Ölçek	Lig Düzeyi	N	Ort.	Ss.	t	p
Sürekli Sportif Güven	Bal ligi	177	46,13	9,74	1,487	,138
	Amatör Lig	143	44,55	9,10		

$p<0,05$

Mevcut durumda sporculuğun devam ettiği lig statüsü incelendiğinde bal ligi ve amatör ligde sporculuk hayatına devam edenler arasında Sürekli Sportif Güven noktasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu, sporculuğun devam ettirildiği ligin sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 10. Sürekli sportif güven açısından yıllık tahmini kazanç değişkeni Anova testi değişkeni

Ölçek	Gelir Durumu	N	Ort.	Ss.	F	p
Sürekli Sportif Güven	5000 TL ve Altı	187	45,08	8,95	,501	,682
	5001-10.000 TL	42	46,07	9,24		
	10001-15.000 TL	43	46,83	11,51		
	15.001 TL Ve Üzeri	48	44,95	9,86		
	Toplam	320	45,42	9,48		

$p < 0,05$

Sporcuların yıllık kazançları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı gelir grubunda yer alan sporcular arasında sportif güven konusunda herhangi bir manidar farklılık tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Bu bulgu, gelir durumunun sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 11. Sürekli sportif güven açısından kardeş sayısı değişkeni Anova testi sonucu

Ölçek	Kardeş Sayısı	N	Ort.	Ss.	F	p
Sürekli Sportif Güven	1	115	44,51	10,87	1,029	,380
	2	134	45,55	8,70		
	3	34	47,70	8,74		
	4	37	45,70	8,06		
	Toplam	320	45,42	9,48		

$p < 0,05$

Sporcuların sahip oldukları kardeş sayısı ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, kardeş sayısının farklı olmasının sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Bu bulgu, kardeş

sayısının sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 12. Sürekli sportif güven açısından konaklama durum değişkeni Anova testi değişkeni

Ölçek	Nerede Konaklanıyor?	N	Ort.	Ss.	F	p
Sürekli Sportif Güven	Kendi Başıma Evde	41	43,09	11,15	1,473	,210
	Ailemle Birlikte Evde	133	46,12	8,98		
	Arkadaşlarımla Birlikte Evde	33	47,81	5,83		
	Yurt Ve Apart	62	44,64	8,31		
	Spor Tesisinde	51	44,90	12,03		
	Toplam	320	45,42	9,48		

$p < 0,05$

Sporcuların nerede konakladıkları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı yerlerde konaklayan sporcular arasında sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık ortaya çıkmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu bulgu, sporcuların konakladıkları yerlerin sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

5. SONUÇ

Mevcut çalışmada sporcuların sürekli sportif güvenlerinin xxx düzeyde olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri ise verilerin normal bir dağılım sergilediğini göstermiştir.

Beden eğitimi ve spor eğitimi bölümü öğrencilerinin özgüven ve özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi konulu çalışmada, araştırmada yer alan öğrencilerin özgüven ölçeğinden elde ettikleri puanlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Doğru, 2017). Bir diğer çalışmada ise, Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Eroğlu ve Yıldırım, 2018). Gerçekleştirilen bir çalışmada sürekli sportif kendine güven ölçeğinden alınan puanlar incelendiğinde katılımcıların ortalama puanlarının yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır (Çetinkaya, 2015).

Mevcut çalışmada, sporcuların öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyinde olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, anlamlı farklılığın lise öğrenim durumuna sahip sporcular lehine çıktığını göstermektedir. Ancak, yapılan bir araştırmada judocuların eğitim durumuna göre Sportif Güven Düzeylerine göre herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır (Öztürk ve ark., 2016).

Sporcuların baba öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Bu bulgu, baba öğrenim durumunun sürekli sportif güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Yapılan bir çalışmada, sporcuların anne eğitim durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamış (Akpınar, 2015).

Sporcuların anne öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. bu bulgu, anne öğrenim durumunun sürekli sportif güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Yine bu çalışmada aktif spor yapma, cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu ve spor branşı değişkenine göre öz yeterlik açısından istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık bulunmamış iken, sınıf, bölüm ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Akpınar, 2015).

Lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile ilgili sonuçlar incelendiğinde, farklı lisans yılına sahip sporcular arasında Sürekli Sportif Güven konusunda manidar farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgu, lisans süresinin, sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak mevcut çalışma sonucu ile örtüşmeyen bir çalışmada judocuların antrenman yaşı yılına göre Sportif Güven Düzeylerine göre herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır (Öztürk ve ark., 2016). Benzer bir sonuca ulaşılan bir çalışmada da sportif güven açısından sporcuların spor yıllarına göre anlamlı farklılıklar çıkmadığı anlaşılmaktadır (Işık, 2018). Yapılan bazı çalışmalarda da sporcuların spor yılının sportif kendine güvenleri üzerinde herhangi anlamlı bir etkiye neden olmadığı belirlenmiştir (Brewer ve ark.,1993b; Yanar ve ark., 2017). Diğer bir çalışmada, 10 yıl ve daha lisans az süresine sahip olanların en düşük aritmetik ortalamaya buna karşın 16 yıl ve daha fazla lisans süresine sahip olanların en yüksek aritmetik ortalama sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcıların sürekli sportif güven düzeyleri arasındaki ortaya çıkan bu farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA analizi yapılmıştır. Ancak yapılan analiz sonuçları, katılımcıların lisans sürelerine göre sahip oldukları sürekli sportif kendine güven düzeyi ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığını ortaya koymuştur (Çetinkaya, 2015).

Milli takımda yer alan ile yer almayan sporcuların Sürekli Sportif Güvenleri sorgulandığında milli takımda yer almanın anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Bu bulgu, milli takımda bulunmanın sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Fakat, Judocular üzerinde yapılan bir araştırmada milli sporcu olma değişkenlerinin sportif güven düzeylerine göre anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür (Öztürk ve ark., 2016). Katılımcılardan toplanan verilerin analiz sonuçları incelendiğinde millî sporculuk durumlarına göre SSKGÖ puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır (Çetinkaya, 2015).

Ailelerinde lisanslı sporcu bulunup bulunmadığını irdelemektedir. Ailesinde lisanslı sporcu olan ile olmayan sporcular arasında manidar farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgu, ailede lisanslı sporcu olmasının sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir.

Mevcut durumda sporculuğun devam ettiği lig statüsü incelendiğinde bal ligi ve amatör ligde sporculuk hayatına devam edenler arasında sürekli sportif güven noktasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgu, sporculuğun devam ettirildiği ligin sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir. Benzer bir sonuca göre sporcularda Kendinle Konuşma ve Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi konulu çalışmada, Amatör Sporcularla Profesyonel sporcular arasında sporculuk seviyesi değişkeni açısından motivasyonel kendinle konuşma seviyelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Gülşen, 2016). Bir diğer çalışmada ise, sporcuların lisans türü incelenmiş ve farklı lig düzeyinde top oynayan sporcular arasında anlamlı farklılıklar oluşmadığı belirlenmiştir (Işık, 2018).

Sporcuların yıllık kazançları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı gelir grubunda yer alan sporcular arasında sportif güven konusunda herhangi bir manidar farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, gelir durumunun sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sporcuların sahip oldukları kardeş sayısı ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, kardeş sayısının farklı olmasının sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, kardeş sayısının sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sporcuların nerede konakladıkları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı yerlerde konaklayan sporcular arasında sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık ortaya çıkmadığı görülmektedir. Bu bulgu, sporcuların konakladıkları yerlerin sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Yapılan analizler, sporcuların sürekli sportif güvenlerinin xxx düzeyde olduğu göstermektedir. Ayrıca, ilgili testler verilerin normal bir dağılım sergilediğini göstermiştir. Sporcuların öğrenim durumları incelendiğinde farklı öğrenim düzeyinde olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, anlamlı farklılığın lise öğrenim durumuna sahip sporcular lehine çıktığını göstermektedir.

Diğer bir sonuca göre, sporcuların baba öğrenim durumları incelenmiş ve baba açısından farklı öğrenim düzeyine sahip sporcular arasında anlamlı farklılıklar tespit

edilmemiştir. Bu bulgu, baba öğrenim durumunun sürekli sportif güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde sporcuların anne öğrenim durumları incelenmiş ve farklı öğrenim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Bu bulgu da anne öğrenim durumunun Sürekli Sportif Güven üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile ilgili sonuçlar incelendiğinde, farklı lisans yılına sahip sporcular arasında Sürekli Sportif Güven konusunda manidar farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgu, lisans süresinin, sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Başka bir sonuca göre milli takımda yer alan ile yer almayan sporcuların Sürekli Sportif Güvenleri sorgulanmış ve milli takımda yer almanın anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Bu bulgu, milli takımda bulunmanın sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir.

Ailelerinde lisanslı sporcu bulunup bulunmadığını irdelendiğinde ailesinde lisanslı sporcu olan ile olmayan sporcular arasında manidar farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgu, ailede lisanslı sporcu olmasının sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak, mevcut durumda sporculuğun devam ettiği lig statüsü incelendiğinde bal ligi ve amatör ligde sporculuk hayatına devam edenler arasında Sürekli Sportif Güven noktasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgu, sporculuğun devam ettirildiği ligin sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sporcuların yıllık kazançları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı gelir grubunda yer alan sporcular arasında sportif güven konusunda herhangi bir manidar farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, gelir durumunun sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir. Benzer sonucun alındığı bir diğer bulgu da sporcuların sahip oldukları kardeş sayısı ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulanmış ve kardeş sayısının farklı olmasının sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, kardeş sayısının sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir. Sporcuların nerede konakladıkları ile sportif güvenleri arasındaki ilişki sorgulandığında, farklı yerlerde konaklayan sporcular arasında sürekli sportif güven noktasında herhangi bir manidar farklılık ortaya çıkmadığı görülmektedir.

Bu bulgu, sporcuların konakladıkları yerlerin sürekli sportif güven üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak; yapılacak çalışmalarda nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanarak karma çalışmalar yapılabilir. Böylece sportif öz yeterliliğe ilişkin daha detaylı bilgiye ulaşılabilir. Futbolcuların sportif öz yeterliliğini tespit ve takibi için daha fazla çalışmalar yapılabilir. Futbolculara sportif öz yeterlilik konusunda alanında uzmanlar tarafından seminerler verilebilir. Mevcut çalışmadaki değişkenler üzerindeki etkisine bakılarak daha farklı değişkenler ve örneklem grupları üzerinde çalışmalar yapılabilir.

6. KAYNAKLAR

- Acet, M. (2005). *Sporda saldırganlık ve şiddet*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Açıkkada, C. ve Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Büro Tek.
- Akgün, N. (1992). *Egzersiz fizyolojisi*. (4. Baskı). İzmir: İzmir Ege Üniversitesi.
- Akgün, N. (1994). *Egzersiz ve spor fizyolojisi*. Ankara: GSGM Yayınları.
- Aktaran Korkmaz İ. (2002). *Gelişim ve öğrenme psikoloji*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- İnal, Niyazi A. (2004). *Futbol'da eğitim öğretim*. (2. Baskı). İstanbul: Nobel Dağıtım.
- Amman, M. T. (2000). *Spor sosyolojisi*. C. İkizler (Ed.), Sporda sosyal bilimler (Bölüm 3). İstanbul: Alfa.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy. The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (1994). *Self-Efficacy*. New York: Akademik Press. in V.S. Ramachaudran.
- Bandura, A. (1982). Self efficacy mechanismi in human agency. *American Psychologist*, 37, 122–147.
- Bandura, A.,& Cervonen, D. (1983). Self evelvative and self efficacy mecanisms governing the motitiaonal effects of goal systems. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 1017-1028
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Barut, E. (2011). *İlköğretim II. kademe sosyal öğretmenlerinin öz-yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ankara ili örneği)*. Niğde Üniversitesi. Niğde.
- Bozkurt, T.M. (2013). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz-yeterliliklerinin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

Corbin, C.B., Landers, D.M., Feltz, D.L., & Senior, K. (1983). Sex differences in performance estimates: Female lack of confidence vs. male boastfulness. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 54, 407–410. Griffin, N.S., & Keogh, J.F. (1982). A model for movement confidence. In J.A.S. Kelso & J. Clark (Eds.), *The development of movement control and New York: Wiley*

Develi, E. (2006). *Konya'da ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sürekli kaygı durumlarının incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.

Dever, A. (2010). *Spor sosyolojisi: tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.

Feltz, D.L., Lirgg, C. (2001). Self-efficacy Beliefs of Athletes, Teams, and Coaches. In: Singer R, Hausenblas, Janelle C, Eds. *Handbook of Sport Psychology*, 2nd Ed. John Willey and Sons, 340-361.

Feltz, D.L, Sandra, E.S. & Sullivan, P.J. (2008). *Self efficacy in sport*. Champaign, IL: Human Kinetics Boks

Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192-203.

Green, B.C. (2008). Sports as an Agent for Social and Personal Change. In V. Girginov (Ed.) *Management of Sport Development*. Oxford, UK: Elsevier pp:129-146.

Günay, Mehmet ve Yüce A. (2008). *Futbol antrenmanının bilimsel temelleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Hacıyev, İ. (2011). *Futbol Fanatizmi ve türk televizyonlarındaki futbol programları ilişkisi*. (yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi. İstanbul.

Horzum, M. B. (2007). *internet tabanlı eğitimde transaksyonel uzaklığın öğrenci başarısı, doyumunu öz-yeterlik algısına etkisi*. (doktora tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

İnal, A.N. (1995-1996). *Futbol ders notları*. Konya: Selçuk Üniversitesi. BESYO.

İsrael, E. (2007). *Öz düzenleme eğilimi, fen başarısı ve öz-yeterlilik*. (doktora

tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

Jones, G .& Hanton, S. (2001). Pre-competitive feeling states and directional anxiety interpretations. *Journal of Sports Sciences*, 19, 385–395.

Kale, R., Ergen, E. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. İstanbul: Nobel Yayınevi.

Kat, H. (2009). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. (yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi. Kayseri.

Kılıçgil, E. (1985). *Sosyal çevre - spor ilişkileri*. Ankara: Bağırın Yayınevi.

Kurtiç, N. (2006). *Futbol seyircisini saldırganlığa iten psiko-sosyal nedenler*. (Sakarya il örneği). (yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.

Günay, M. ve Yüce, A. (2008). *Futbol antrenmanının bilimsel temelleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz-yeterlilik düzeylerinin okula bağlılıklarıyla ilişkisi*. (yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya

Hurley, M. (2011). *Futbol Oynuyorum: Defans*. Çev. Neşe Akın Öztürk F, Şahin SK. (2007). İstanbul: Caretta Çocuk Yayınları.

Spor yapan ve yapmayan 9-13 grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi puanlarının karşılaştırılması. Erişim: <http://ilkogretim-online.org.tr/vol6sy3/v6s3m36.pdf>.

Öztürk, Füsün vd. (2004) Antrenör ve hakemlerin empati durumlarının araştırılması, *Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 19-25.

Sandıkçı, M. (2011). *Beden eğitimi öğretmen adayları diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlilik algıları*. (yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi. Trabzon.

Bozkurt, S. (2009). *Futbolda beceri öğrenimi*. İstanbul: Elma Basım.

Şahin, M. H. (2002). *Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Taka, Ö. (2012). *Futbol oyuncularında fiziksel uygunluk düzeylerinin oynadıkları pozisyona göre karşılaştırılması*. (yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Türkiye Futbol Federasyonu Resmi İnternet Sitesi “Futbol Oyun Kuralları”, Erişim Tarihi: 01.06.2017, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Images/000002012/TFF/MHK/egitim/futboloyun-kurallari-2011-12.pdf>.

Uzel, A. (2009). *Öğretmen ve okul yöneticilerinin yabancı dile yönelik öz-yeterlilik algılarının ve öğrenme ihtiyaçlarının belirlenmesi*. (yüksek lisans tezi). Yedi Tepe Üniversitesi. İstanbul.

Vealey, R. S. (1984). The conceptualization and measurement of sport-confidence. (doctoral thesis). *The graduate college of the university of illinois*. Urbana, Illinois.

Vealey, R.S. (1986). Coceptualization of sport confidence and competitive orientation: preliminary investigation and instrument development. *Journal of Sport Psychology*, 8, 221–246

Vealey, R. S., Hayashi, S. W., Garner, H. M., & Giacobbi, P. (1998). Sources of sport- confidence: conceptualization and instrument development, *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 20 (1), 54-80.

Veysel Küçük, Mehmet ACET (2009). DPÜ besyo futbol’da teknik ders notları s.31 Kütahya

Voight, D. (1998). *Spor sosyolojisi*. (Çev. A. Atalay). İstanbul: Alkım Yayınları.

Weinberg, R.S. & Gould, D. (2003). *Foundations of sport and exercise psychology* (3rd edition). Champaign, IL: Human Kinetics.

Yalçın, Y. (2009). *Spor tatmininin sporcuların stres ve saldırganlık düzeyleri üzerindeki etkisi: antrenör cinsiyetinin rolünü belirlemeye yönelik Antalya ilinde bir uygulama*. (yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi. Kayseri.

Yazıcı, K. (2006) Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türk Bilimi Araştırma Dergisi*, 500-522

Yıldırım, F. (2013). *Sportif sürekli kendine güven alt ölçeğinin uyarlanması ve*

ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerde sportif sürekli kendine güvenin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

İnal, A. N. (2004). *Futbol 'da eğitim öğretim.* (2. Baskı). İstanbul: Nobel Dağıtım.

7. EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli sporcular, bu çalışmanın amacı sürekli sportif güven ilişkilerini ortaya koymaktır. Anketteki sorulara içtenlikle cevap vermenizi beklenmektedir. Lütfen sizi en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz. Uygulanan anket formu, araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır.

Teşekkürler. Harun DİŞLİTAŞ
(Vereceğiniz cevaplarda X kullanınız).

1. Yaşınız:
2. Eğitim düzeyiniz:(1) İlkokul (2) Ortaokul (3) Lise (4) Ön lisans (5) Lisans
3. Babanızın Eğitim düzeyi : (1) Okuryazar değil (2) İlkokul (3) Ortaokul (4) Lise (5) Üniversite (6) Lisansüstü
4. Annenizin eğitim düzeyi: (1) Okuryazar değil (2) İlkokul (3) Ortaokul (4) Lise (5) Üniversite (6) Lisansüstü
5. Kaç yıldır lisanslı sporcusunuz:
- 6.Millî takımlarda herhangi bir kategoride bulundunuz mu? (1) Evet (2) Hayır
- 7.Ailenizde herhangi birinin lisanslı sporculuk geçmişi var mı?
(1) Evet (2) Hayır
- Cevabınız eğer evetse: (1) Baba (2) Anne (3) Kardeşler
- 8.Hangi ligde oynuyorsunuz? (1) Bal ligi (2) Amatör Lig
- 9.Yıllık geliriniz nedir?
5000 TL ve aşağısı (1) 5001-10000 TL (2)
10001-15000 TL (3) 15000 TL ve üzeri (4)
- 10.Kardeş sayınız ve kardeşler arasında sıralamanız nedir?
Kardeş sayısı / Sıralamanız
- 11.İkamet Şekliniz?
Kendi başıma evde (1)
Ailemle birlikte evde (2)
Arkadaşlarımla birlikte (3)
Akrabalarımla birlikte (4)
Yurt ve apart (5)
Spor tesislerinde (6)
Diğer (7)

EK 2. Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği

SÜREKLİ SPORTİF KENDİNE GÜVEN ÖLÇEĞİ (SSKGÖ) (TRAIT
SPORT CONFİDENCE INVENTORY) Vealey (1986)' den uyarlanmıştır.

		1	2	3	4	5
		Çok Düşük	Düşük	Orta	Yüksek	Çok Yüksek
Soru 1	Başarılı olmak için gerekli becerileri sergilemeye olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 2	Müsabaka esnasında kritik kararlar verebilme becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en özgüvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 3	Baskı altında performans sergileyebilme becerinize olan güveninizi bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 4	Başarılı strateji yürütebilme becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 5	Başarılı olabilmek için konsantre olma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 6	Farklı oyun durumlarına adapte olurken dahi başarıyı muhafaza edebilme becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 7	Rekabet hedeflerinize ulaşma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 8	Başarılı olma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 9	İstikrarlı şekilde başarılı olma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 10	Müsabaka esnasında düşünüp, başarılı karşılık verebilme becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 11	Müsabakanın zorluklarıyla başa çıkabilme becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 12	Her türlü olumsuzluğa rağmen başarılı olma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					
Soru 13	Kötü gidişatı iyiye çevirip, başarılı olma becerinize olan güveninizi, bildiğiniz en öz güvenli sporcuyla karşılaştırınız.					

8. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : DİŞLİTAŞ, Harun

Uyruğu : T.C.

Doğum tarihi ve yeri : 01/08/1975

Medeni hali : Evli

Telefon : 05444561866

Faks : -

e-mail : harundislitas@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Atatürk Üniversitesi	2000
UEFA A	Antrenörlük belgesi	2005

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2001-2011	Yozgat	Profesyonel takım antrenörü.
2011-2019	Yozgat Bozok Üniversitesi	Spor eğitmeni-Antrenör
Yabancı Dil	İngilizce	